

LUCIA. För Joanna Gustafsson från Jomala ger luciatraditionen den första lilla julkänslan. Hon valde sin tidigare lärare **Bodil Ehn-Schauman** från Ålands Folkhögskola som den som hon helst skulle vilja lussa för.
– Hon är en inspirationskälla.
Joanna är luciakandidat nummer 2 och presenteras på...
SIDAN 12

ÅKE MATTSSONS TIMEOUT

Stadsliberaler kritiska mot sitt eget moderparti

Fullmäktigegruppens vice gruppledare: Det måste bli en kursändring

NYHETER. Åke Mattsson är inte den enda liberala partimedlemmen som är kritisk mot det egna partiet.

Också i Mariehamn mullrar det under ytan. Vid det senaste månadsmötet i måndags riktades kritik dels mot "den egna" landskapsregeringsledamoten **Katrin Sjögren** som har för lite tid för kommunpolitiken, dels mot liberala lantrådet **Viveka Eriksson** och liberala finansminis-

tern **Mats Perämaa** som driver andra frågor än dem som berör Mariehamn.

Den hårdaste kritikern är **Carl-Johan Wikström**, vice gruppledare i stadsliberalerens fullmäktige-grupp.

– Moderpartiet glömmer bort Mariehamn och driver hellre frågor som Föglötunneln. Mariehamn är motorn i samhällsmaskineriet och den plats där halva Ålands befolkning bor.

Han "överväger starkt" att lämna moderpartiet vara medlem enbart i Mariehamnsliberalerna. Han betonar att hans kritik inte riktar sig mot Katrin Sjögren utan mot lantrådet och finansministern.

– Mariehamns representation i partistyrelsen är alldeles för liten, bara två av tio platser. Det måste bli en kursändring!

SIDORNA 4-5

Mjuk present. Landskapsläkare Birger Sandell uppvaktar psykiatrin genom att överrätta en löpare till klinikchef Juha Ahlroth.
Foto: JONAS EDSVIK

God anda vid psykjubileum

NYHETER. Det råder en stor optimism inom psykiatrin på Åland.

Vid psykiatris 75-års jubileum i Grelsby sjukhus i går lyfte klinikchef **Juha Ahlroth** fram den moderna psykiatrin, de goda personalresurserna och den kommande flytten "från tvångströjan Grelsby" till nya utrymmen i Mariehamn.

Många uppvaktande talare betonade att den goda anda, som kännetecknar verksamheten vid Grelsby sjukhus, också bör flytta med till stan.
SIDAN 16

Åtalade för lögn i rätten om knarkköp

NYHETER. En man och en kvinna står åtalade för att ha ljugit i tingsrätten om knarkaffärer.

Personerna har i tidigare polisförhör uppgett att de köpt subutex av en man misstänkt för narkotikabrott. I tingsrätten ändrade de sedan sina historier till att de inte alls köpt droger av mannen.

– Jag trodde inte att det var så allvarligt att ljuga under ed, sade kvinnan.
SIDAN 5

Nordeas resultat minskade rejält

NYHETER. Nordea Ålands rörelseresultat i årets tredje kvartal visar på en minskning med 38,9 procent till 1.682.000 euro. – Förklaringen är rätt enkel; vi jämför med en situation då vi hade ett högt ränteläge, säger kontorschef **Jan-Erik Rask**.
SIDAN 3

Paret Sandvik laddar för VM

SPORT. På söndag börjar VM i styrkelyft. **Kenneth** och **Marcela Sandvik** är Ålands representanter i mästerskapet som den här gången hålls i Indien. – Jag skulle väldigt gärna ha en totalmedalj från VM, säger Marcela Sandvik. – Det är inte riktigt i mina händer, om jag får medalj eller inte hänger mer på om de andra misslyckas, säger Kenneth Sandvik.
SIDAN 18

Känner sig levande. Skådespelaren **Matts Stenlund** vandrar på Jomala kyrkogård. Här har han många släktingar och bekanta.
Foto: JONAS EDSVIK

Humor och allvar inför allhelgona

REPORTAGE. – Det är bra att vänja sig vid att vara död, skrattar skådespelaren **Matts Stenlund**.

Han trivs på kyrkogården fast han inte tycker han är särskilt sorgsen av sig. Han har också klurat ut vad han vill att det skall stå på hans gravsten.

Inför allhelgona som firas på lördag har Nyan talat med honom och med kyrkoherde **Juanita Fagerholm-Urch** i Sund-Vårdö församling

Juanita ser hela livet som en helgonverkstad. Hon vill påminna om att alla helgons dag också firas som helgonens helg.

– När vi tänder ljus för att minnas de som dött, är det också bra att minnas dem som lever och fundera på hurdana relationer vi har till dem.

SIDORNA 14-15

7 familjen

Katarina Mattsson är med sina snart 99 år fyllda, den äldsta i Hammarland. Möt henne i Prätstunden.

11 nyheter

Kändisboxaren **Paolo Roberto** ska snacka droger med åländska högstadiungdomar.

11 kultur

Jonas Gardell kommer till Alandica i Mariehamn den 7 december.

Åland 24 ikväll

På hemmaplan hos blivande (s)-ordföranden **Camilla Gunell**.

Harriet Tuominen
Epost: harriet.tuominen@nyan.ax
Telefon: 528 464

” Med rätt kryddning och tillbehör förvandlas pumpan från slätstruken bulkföda till en ren delikatess. LISA FÖRARE WINBLADH

Lykta eller ingrediens? Nu är pumpan inne!

Det nya påfundet att fira Halloween har lett till att det just nu finns pumpor på marknaden.

Tanken är att de skall gröpas ut och förses med lykta, men de går faktiskt att äta också. Man kan till exempel göra soppa på innanmätet, eller en kaka.

Det var i tv-programmet Niklas mat som det för någon vecka sedan bjöds på rostad pumpa. När man sätter rotfrukter på plåt i ugnen och gräddar så heter det numera på kockspråk att man rostar dem.

Min enda tidigare kontakt med pumpa, om man från ser squash, är syltad pumpa för många år sedan. Det tyckte jag inte om. Det här var någonting helt annat.

Så även om vi inte alla springer runt på veckandan och kräver godis eller ställer ut pumpalykter framför huset så kan vi passa på att göra något av pumporna nu när de finns.

Olika sorter

Det finns olika sorters pumpa, från små dekorationspumpor med roliga utseenden till jättelika saker, som man knappt förmår lyfta, än mindre tillreda. Men vi håller oss till mer hanterbara former.

Det finns hokaidopumpa, orange eller blågrön, som anses vara en fin matpumpa. Muscatpumpen är gråbrun med tydliga klyftor. Spageti-pumpen liknar en honungsmelon och har fått sitt namn av att fruktköttet bildar trådar när det kokas – ett slags vegetarisk spagetti. Butternut-pumpen har formen av ett päron och passar också bra till matlagning.

Så finns halloweenpumpen, som mesta används som dekoration men som också kan användas i exempelvis pajer.

Honungsglaserad

800 g pumpa, skalad
200 g små lökar
2 msk olja
skal och saft av en halv apelsin
0,5 tsk salt
2 krm peppar
1-2 msk flytande honung
0,5 dl persilja

Skär pumpan i ca 2 cms tärningar. Skala lökarna. Blanda alla ingredienser och bred ut i en ugnform. Ställ in i 125 graders ugn ca 30 minuter eller tills pumpan känns mjuk.

Serveras som tillbehör till kött av olika slag.

En litet mer avancerad rostning har funnits i Expressen. Här får pumpan inte vara alltför stor, för den skall rostas i klyftor.

Pumpa med sesam och ingefära

1 kg pumpa
0,5 dl olivolja
1 tsk sesamolja
20 g riven färsk ingefära
1-2 msk söt chilisås
1 vitlöksklyfta
1 msk sesamfrön
salt

Dela pumpan i två och gröp ur fröhuset. Skär sedan pumpan i klyftor och lägg på en plåt.

Blanda ihop oljorna, ingefäran, chilin, vitlöken och sesamfröna och pensla på klyftorna. Salta och ställ sedan in dem i 200 graders ugn ca 40 minuter. Strö över hackad persilja och servera som tillbehör.

Kärnorna som gröps ur kan spolas rena och sedan torkas

och rostas med litet salt. Gott som sådant att tugga på eller till morgonyoghurten.

Pumpasoppa

300 g pumpa utan skal och kärnor
1 schalottenlök
1 msk smör
8 dl grönsaksbuljong
2 dl grädde
räkor efter smak
Aioli:
2 vitlöksklyftor
3 äggulor
0,5 msk dijonsenap
1,5 dl neutral olja
salt, peppar

Skär pumpan i bitar. Skala och hacka löken. Fräs lök och pumpa i smöret. Häll på buljong och grädde och koka i 15 minuter.

Mixa soppan och smaka av med salt och peppar.

Till aiolin skalas och krossas vitlöken och vispas ihop med gulan och senapen. Droppa i oljan under vispning. Det lyckas bra om alla ingredienser är rumsvarma. Smaka av med salt och peppar.

Servera aiolin till soppan.

Den som har rum för ytterligare pumpa kanske låter sig bjudas på en bit pumpakaka. Eller morotskaka med pumpa.

Pumpakaka

100 g rumsvarmt smör
2,5 dl strösocker
3 ägg
1 bit pumpa, ca 200 g
2 morötter, ca 200 g
3 dl vetemjöl
2 tsk bakpulver
2 tsk kanel

Apelsiner? Inte alls! Det här är pumpor, som folk förväntas gröpa ur och placera ljus i. Men man kan också laga mat av dem. Man kan göra både och genom att laga mat på det urgröpta.

Foto: NELLY LINDBOM

Kräm:
25 g smör
250 g kvark
1 dl pudersocker
1 tsk vaniljsocker

Sätt ugnen på 175 grader. Skala och riv fint pumpa och morötter. Rör smör och sock-

er pösigt. Rör i äggen, ett i taget. Rör ner det rivna i smeten. Blanda mjöl, bakpulver och kanel. Rör ner i smeten. Häll smeten i en smord och bröad form, ca 24 cm i diameter. Grädda i nedre delen av ugnen ca 40 min.

Smält smöret till krämen

och låt det svalna. Rör ner kvark, pudersocker och vaniljsocker och ställ krämen i kylan. Stjälp upp kakan och låt den kallna. Bred krämen över kakan och låt kakan stå i kylan till serveringen. Garnera ev med strimlat apelsinskal.

- DET ÄR BARA PRISET SOM SKILJER -

RYSLIGT BRA PRISER

SPARhallen
KELLOGS
MYSLI EXTRA
choklad, klassisk, frukt
500 g 1,99 /st

SPARhallen
RIITAN HERKKU
METERPIZZA
Hawai
750 g 5,51 /st

SPARhallen
RIITAN HERKKU
HALLOWEENTÄRTA
700 gram 8,82 /st

SPARhallen
PÅGEN
OIVALLUS SUBS
Saftigt ljusbröd med lika mycket
fibrer som ett mörkt
500 g 1,68 /st

Oivallus!
SUBS

GREVEOST 28%
Norrmejerier 6,50 /kg

PRÄSTOST 17%
Norrmejerier 6,16 /kg

BLÅBÄRSPAJ
200 g, Riitan Herkku 1,82 /st

TOSCAPAJ
200 g, Riitan Herkku 1,82 /st

www.sparhallen.aland.fi

Öppet: Fredag 30.10 8-20, lördag 31.10 10-18

SPARhallen

... NÄR DU
HANDLAR PÅ
SPARHALLEN!

Flög fel. Ambulanshelikoptern befann sig vid fel ö i fyra minuter.

Helikopter-**vd:**

Inte alltid klart vart man ska

Skärgårdshavets helikoptertjänst medger att deras helikopter först inte hittade till Lappo där en sjuk man väntade.

–Men enligt lotsen var vi ovanför Torsholma endast fyra minuter, säger vd Kenneth Krogius.

Igår skrev Nya Åland om att Lappobor observerat att ambulanshelikoptern flög ovanför Torsholma, trots att den var på väg till grannön Lappo där en akut sjuk man väntade. Enligt observationer ska den ha varit på vils mellan tio och femton minuter men enligt Kenneth Krogius handlade det snarare om fyra minuter.

–Det är inte alltid riktigt klart vart man ska. Vanligtvis landar man på upplysta platser men i det här fallet skulle vi landa på en gård i mörkret, säger Krogius.

Hade ni inga koordinater att följa?

–Nej inte i det här fallet.

Kenneth Krogius menar att det är sällan som helikoptern inte hittar dit den ska.

–Men det händer nu och då och det är beklagligt, säger han.

TANJA LÖNNQVIST
tanja.lonnqvist@nyan.ax
tfn 528 463

Knarkpåverkad körde olovligt

Polisen ertappade en person som körde en bil trots att denne saknade körkort. Vid ingripandet, som skedde på Västra utfarten vid 14-tiden i tisdags, konstaterades också att föraren var narkotikapåverkad.

Personen är nu misstänkt för rattfylleri, olovlig körning samt straffbart bruk av narkotika. (mt)

Slirade med bil på gräsmatta

Vid åttatiden på tisdagskvällen slirade bilar omkring på parkeringen vid Mariehamns flygfält. Förarna har sedan kört upp på gräsmattan och skadat den. Brottet rubriceras som skadegörelse.

Någon har också under perioden 1 juni-22 oktober repat ett fönster i en dörr på Norra Esplanadgatan i Mariehamn. (mt)

Misshandel på Torggatan

En person är misstänkt för både misshandel och olaga hot sedan denne tagit stryppgrepp på en annan person samt sagt något hotfullt.

Händelsen inträffade på Torggatan i måndags. (mt)

Nu ska Skarven trimmas in

Går i trafik
9 november

De närmaste dagarna syns ms Skarven på olika håll i de åländska vattnen.

–Vi gör provturer där besättningen tränas upp, säger landskapets tekniska inspektör Göran Holmberg.

På onsdagsmorgonen lade ms Skarven ut från landskapets kajplats i Möckelö och styrde söderut genom inloppet till Mariehamn. Hon skulle dock återvända senare på kvällen.

–De närmaste dagarna är vi ut och kör provturer där besättningen tränas upp. Vi gör också vissa justeringar, säger Göran Holmberg.

Han är hittills nöjd med vad det färskaste bygget i flottan presterat.

–Det har fungerat väldigt bra.

Det sägs att ni redan tvingats göra reparationer?

–Nja, vi har gjort justeringar på ett och annat. Bland annat har en expert kommit hit och justerat hissen och en annan autopiloten. Detta görs för att allt ska fungera perfekt.

Andra rykten säger att Skarven går för djupt?

–Nej, det gör hon inte, säger Göran Holmberg.

Nästa måndag

Enligt tidigare utsago är det tänkt att ms Skarven ska vara i ordinarie trafik den 5 november. Enligt det senaste trafikmeddelandet från landskapsregeringen är dock den preliminära starten måndag 9 november. Innan hon kan sättas i trafik måste anpassningsarbeten och inkörning av färjfastena i både Lumparland Svinö och Föglö Degerby göras.

–Under tiden måste trafi-

På provtur. I det vackra höstljuset lade ms Skarven ut från kaj i går morse. Besättning och båt ska köras in.

Foto: ERKKI SANTAMALA

ken flyttas till Långnäs-Överö enligt samma modell som under ombyggnaderna av färjfastena i Svinö och Degerby, skriver trafikavdelningen i ett pressmeddelande.

Föglötrafiken sköts från och med 2 november av ms Ejdern eftersom ms Knipan ersätter ms Viggen på linjen Åva-Osnäs. ms Ejdern ersätts i sin tur på tvärgående linjen av ms Grisslan.

–Knipan kör på söndag 1 november sista turen 20.15 från Degerby, ms Ejdern tar över Föglötrafiken med avgång från Långnäs till Överö 21.30. På tvärgående linjen

ersätter ms Grisslan ms Ejdern från och med avgången 7.00 från Långnäs måndag 2 november, rapporterar trafikavdelningen.

Andra ändringar

Vidare meddelas följande:

■ Den linstyrda färjan i Embarsund trafikerar under tiden för omläggningen utan turlista och utan uppehåll för mat- och kaffe pauser.

■ I Långnäs ska trafikanterna följa tillfällig orange skyltning till Föglö. I Överö följs gällande skyltning för trafik till Långnäs. Ute på hamnplanen i Överö mellan filerna och

färjklaffen råder parkeringsförbud förutom för servicetrafik såsom till exempel taxi och postbil.

■ I Svinö och Degerby finns skyltar som upplyser trafikanterna att trafiken mellan fasta Åland och Föglö från 1 november är flyttad till Långnäs och Överö. På landsväg 3 och på Föglö visar skyltningen längs landsvägarna att färjtrafiken till och från Föglö går mellan Långnäs och Överö.

■ Kollektivtrafiken till Långnäs trafikeras enligt fastställt turlista, med följande kompletteringar:

–taxi sätts in till Knipans

ankomst 06.55 till Långnäs så att taxin kör Långnäs-Klemetsby och kombinerar med linjebussen som avgår från Klemetsby 07.08 (ankomst till Mariehamn 07.40).

–bussen 16.05 från Mariehamn till Klemetsby går via Långnäs cirka 16.55.

■ Till turerna med tvärgående och södra linjerna Långnäs-Överö, Överö-Långnäs finns redan busskombinationer i de flesta fallen.

■ För kollektivtrafik på Föglö hänvisas till Föglö kommun.

MALIN TILLSTRÖM
malin.tillstrom@nyan.ax
tfn 528 478

Låg ränta ger sämre förtjänst

Minskad vinst för Nordea Åland

Nordea Ålands resultat påverkas av de låga ränteläget.

–Även om resultatet är gott förtjänar vi i dag mindre på samma volym som för ett år sedan, säger kontorsdirektör Jan-Erik Rask.

Finanskoncernen Nordea presenterade sin delårsrapport på onsdagen där Nordea Åland, som ingår i region Sydvästra Finland och Åland, också kunde presentera sitt resultat.

Rörelseresultatet för årets tredje kvartal är 1.682.000 euro vilket är en minskning från samma period förra året med 38,9 procent.

–Förklaringen är rätt enkel; vi jämför med en situation då vi hade ett högt ränteläge, säger Jan-Erik Rask i ett pressmeddelande.

Det låga ränteläget har hållit i sig och medfört ett minskat räntenetto för banksektorn.

–Man tjänar helt enkelt klart mindre pengar även om volymerna ökar vilket även är fallet för Nordea Åland

för årets nio första månader. Provisionsintäkterna uppvisar dock en lite ökning.

Inga kreditförluster

Intäkterna för Nordea Åland minskade med 16 procent till 4.489.000 euro medan kostnaderna ökade med 7,9 procent till 2.780.000 euro. Lönsamhetsmättet blir i K/I-tal 0,62.

–Glädjande för kontorets resultat är också att inga kreditförluster hittills noterats och att volymerna för både sparande och finansiering uppvisar tillväxt, säger Rask.

Nordea Åland har noterat att kunderna gärna sparar i till exempel pensionsförsäkringar, indexlån och fonder samtidigt som bostadslånen ökat med 5,4 procent jämfört med årsskiftet.

–För bolån är det just nu dessutom ett utmärkt läge att räntesäkra sig vilket många kunder även väljer att göra. Att koppla ett räntetak till ett nytt eller befintligt bostadslån är den klart vanligaste sättet att skydda sig, säger Jan-Erik Rask.

Vidare konstaterar man att företagen inte är lika aktiva med investeringar och lån.

–Däremot har företagens sparande ökat kraftigt i Nordea, plus hela 84 procent, vilket kan ses som ett tecken på att man positionerar sig för kommande investeringsbeslut och planer när konjunkturläget blir det rätta.

Nordea Åland har ännu inte drabbats av kreditförluster, något man tror är ett tecken på att Åland och dess näringsliv mår väl.

–Vi kan dock inte förvänta oss att stå utanför konjunkturen då ju många av våra företag och framför allt deras kunder är exportberoende och därmed påverkas, säger Rask och framhåller särskilt den offentliga sektorns inbesparingar.

–En konjunkturedgång syns alltid senare i ett samhälle vars näringsliv är mera inriktat på tjänster.

MALIN TILLSTRÖM
malin.tillstrom@nyan.ax
tfn 528 478

Räntepåverkan. Den låga räntenivån har påverkat Nordea Ålands resultat för årets nio första månader.

Foto: ERKKI SANTAMALA

FAKTA/NORDEA ÅLAND

(Exklusive Private banking)

Volym, förändring från årets början:

Finansiering	272 milj.euro	+ 1,7 %
- varav bolån	133 milj.euro	+ 5,4 %
Sparande, totalt	201 milj.euro	+ 25,8 %
- varav företagssidan andel	85 milj.euro	+ 83,9 %

Resultat, jämfört med samma period året innan (YTD):

Intäkter totalt	4.489.000 euro	- 16,2 %
Kostnader	2.780.000 euro	+ 7,9 %
Kreditförluster	26.000 euro	0 %
Rörelseresultat	1.682.000 euro	- 38,9 %
K/I-tal	0,62	0,54

Stadsliberal ut med hård kritik mot moderpartiet

Fullmäktigegruppens vice ordförande: Det måste bli en kursändring

Carl-Johan Wikström, vice gruppleddare för Mariehamnsliberalernas fullmäktige-grupp, är starkt kritisk mot moderpartiet Liberalerna på Åland som enligt honom glömmert bort Mariehamn.

– Jag överväger starkt att lämna moderpartiet och kvarstå som medlem enbart i Mariehamnsliberalerna.

I gårdagens tidning deklarerade lagtingsledamoten Åke Mattsson att han tar time out från liberala partiet som enligt honom inte driver missbruksfrågorna tillräckligt hårt i landskapsregeringen och som inte utnyttjar den kunskap om området som finns i lagtinget.

I går kom det fram att Mariehamnsliberalerna också var mycket kritiska till moderpartiet på månadsmötet i måndags.

Svag stadsprofil

Mest kritisk är Carl-Johan Wikström.

– Min kritik riktar sig närmast mot lantrådet Viveka Eriksson och finansminister Mats Perämaa som glömmert bort Mariehamn. De driver frågor som Föglötunneln och tar inte upp sådant som är viktigt för staden som samfundsbeskattningen, landskapsandelarna och Gullåsenavgifterna, till exempel.

Han och andra kritiker vill att det liberala moderpartiet stärker sin Mariehamnsprofil.

– Staden är motorn i samhällsmaskineriet och den plats där halva den röstberättigade befolkningen bor.

Överväger att lämna

Han säger sig vara beredd att säga upp medlemskapet i moderpartiet och kvarstå som medlem enbart i Mariehamnsliberalerna.

– I senaste val fick Mariehamnsliberalerna in bara två ledamöter i lagtinget, Katrin Sjögren och Gunnar Jansson. Ett förslag inför valet var att moderpartiet och stadsliberalerna skulle gå ut med skilda listor, men det gjordes inte. Om vi hade gjort det kunde vi ha fått in fler ledamöter från Mariehamn.

Han är också kritisk till att Mariehamnsliberalerna har bara två av tio styrelseplatser i moderpartiet.

– Det måste bli en kursändring.

Kritik mot Sjögren

På mötet framkom kritik också mot ”den egna” social- och hälsovårdsministern Katrin Sjögren som sällan har tid att delta i kommunpolitiken trots att hon valdes in i fullmäktige. Carl-Johan Wikström instämmer inte i den kritiken.

– Katrin har gjort det bästa jobbet av alla i landskapsre-

geringen. Det som borde göras är att lägga om systemet så att hon tidsmässigt kan delta mera i stadspolitiken.

Christian Nordas, gruppleddare för Mariehamnsliberalernas fullmäktige-grupp, säger inget om kritiken mot moderpartiet. Hans uppfattning är att kritiken gäller Katrin Sjögren.

– Vi vill ha mera diskussion med landskapsregeringen, och därför hade vi gärna sett Katrin Sjögren mera aktiv även i partiets arbete i Mariehamn. Hon sitter inne med förstahandsinformationen. Det gör inte vi, säger Christian Nordas.

På månadsmöten

Han har förståelse för ministrarnas situation – tiderna är tuffa och landskapsregeringen är fullt upptagen med att få ihop budgeten.

– Men hon är ”vår” – en stadsliberal som sitter i landskapsregeringen – och vi vill få mera tid att diskutera dagspolitiska frågor med henne.

Å andra sidan har jag ju sett under många år att landskapsregeringsledamöterna har svårt att hinna med kommunpolitiken. Det viktigaste skulle vara att hon är med på våra månadsmöten. Själv har jag ingen kritik, men det finns medlemmar som förväntar sig mera.

Frågor som man vill disku-

Kritisk. Carl-Johan Wikström överväger starkt att lämna moderpartiet Liberalerna på Åland och vara medlem enbart i Mariehamnsliberalerna. Orsaken är att moderpartiet enligt honom inte bryr sig om frågor som är viktiga för staden. Arkivfoto: JONAS EDSVIK

tera är till exempel hur det går med sjöfartsmuseets utbyggnad och vad landskapsregeringen har för synpunkter på trafikfrågorna i staden.

– Jag har lovat framföra åsikterna åt Katrin och höra vad hon har för synpunkter.

Nya Åland sökte Katrin Sjögren i går på eftermiddagen på Nordiska rådets session i Stockholm utan att få kontakt.

ANNIKA ORRE
annika.orre@nyan.ax
tfn 528 450

Fakta/Förslag till ny tobakslag i riket

■ Tobaksprodukter ska inte finnas synliga i affärerna.

■ Försäljning och överlåtelse av tobaksprodukter till personer under 18 år ska bli straffbart. Böter eller högst sex månaders fängelse föreslås som straff vid förseelsen.

■ Minderåriga får inte importera eller inneha tobaksprodukter och kan dömas för tobaksproduktförseelse.

■ Förbud mot försäljning av tobaksprodukter från automat.

■ Rökförbud införs på fler platser än i dag – i utrymmen och fordon där barn och unga vistas, gemensamma lokaler i bostadsfastigheter, vid tillställningar som arrangeras utomhus samt i hotellrum.

■ Privatpersoner får föra in högst 30 dosor snus för personligt bruk, inte för överlåtelse eller försäljning.

■ Målet är ett tobaksfritt Finland år 2040.

Åke Mattssons partikollega Sirpa Eriksson håller med: Tobakslagen måste vi ta också på Åland

Lagtingsledamoten Sirpa Eriksson (Lib), som liksom partikollegan Åke Mattsson sitter i lagtingets social- och miljöutskott, håller med honom om att det är obegripligt att rikets nya, strängare tobakslag enligt liberala socialministern Katrin Sjögren inte är aktuell på Åland.

I går berättade Åke Mattsson i Nya Åland att han tar time out från liberala partiet av flera orsaker, men att droppen kom när liberala socialminis-

tern Katrin Sjögren nyligen sa i tidningen att den skärpta tobakslag som träder i riket inte är aktuell på Åland.

Hans analys var att landskapsregeringen inte tar de här frågorna på allvar.

Nya Åland har ringt upp Mattsson partikollega i lagtingets social- och miljöutskott Sirpa Eriksson. Också hennes hjärteområde är sociala frågor.

– I fråga om tobakslagen är jag av samma åsikt som Åke. Den nya lagen måste vi ta också på Åland. Det får inte bli

så att Åland blir en plats där det är fritt fram att röka för ungdomar. Att inte anta lagen skulle vara att ge en konstig signal utåt.

För henne är det viktigt att en åländsk sociallagstiftningen inte är sämre än den i riket.

– I så fall är det ju ingen nytta med den åländska lagstiftningsbehörigheten på det sociala området.

Förstår inte

Sirpa Eriksson förstår inte varför den åländska tobaksla-

gen inte skulle kunna ändras enligt rikets lag.

– Lagen för inte med sig extra kostnader för samhället. Den borde ju snarare minska kostnaderna på lång sikt eftersom rökning bevisligen är en inkörsport till narkotikamissbruk. Vi har hela tiden diskuterat förebyggande åtgärder. Om ungdomarna vet att det är förbjudet att röka och ändå gör det så sker det i smyg, och redan det minskar användningen.

Men du går inte ut lika hårt som Mattsson och

tar time ut ifall tobakslagen inte antas på Åland?

– Jag kommer att kämpa hårt för att den antas. Jag tror att den åländska befolkningen vill ha lagen. Om den inte är aktuell här så måste vi politiker övertygas om att vår nuvarande lag är bättre.

Hon är ändå nöjd med att den nya lagen om personliga hjälpare och rätten till tolktjänst är på gång.

– Det är bra. Jag ser fram emot att den går igenom.

ANNIKA ORRE
annika.orre@nyan.ax

Kritisk. Liberala lagtingsledamoten Sirpa Eriksson håller med Åke Mattsson om att rikets skärpta tobakslag borde gälla också på Åland. Arkivfoto: JONAS EDSVIK

Möjligt för Mattsson att ta plats i centern

Säger inte nej. Centerns partiledare Veronica Thörnroos säger att alla som omfattar partiprogrammet och Centerns arbets-sätt är välkomna till partiet. Foto: JONAS EDSVIK

Centerns partiledare Veronica Thörnroos vill inte spekulera kring Åke Mattssons (Lib) timeout. Men vill han byta parti så är det möjligt.

–Alla som omfattar vårt valprogram och sätt att arbeta är välkomna, om de så heter Åke Mattsson eller något annat.

Åke Mattsson säger att han i det här skedet inte kommer att lämna liberalerna. Däremot tar han en timeout från det liberala partiet.

Veronica Thörnroos säger att hon endast kan berätta hur hennes parti jobbar. Tesen är att landskapsregeringen är en cirkel och lagtingsgruppen en annan. Tillsammans bildar de en åtta med en triangel på.

–Det arbete som utförs i landskapsregeringen måste ha en bas i lagtingsgruppen, säger hon.

De olika lagtingsledamöterna besitter kunskap på olika områden.

–Jag vet vem som kan de olika frågorna och vem som brinner för vad.

Viktigt förankra

Som minister kan man däremot inte ta allt till lagtingsgruppen, säger Thörnroos.

–Men du måste ha en känsla för vad som kan bli känsligt och vilka frågor du behöver flankstöd i. De

gångar det funnits missnöje är om någon gjort en missbedömning.

Som lagtingsledamot var hon själv kritisk till att dåvarande trafikminister Runar Karlsson (C) antog förslaget om inbesparingar på linfärjorna utan att förankra det i lagtingsgruppen.

–Jag tyckte att det var en stor fråga som vi borde ha känt till.

Efteråt såg hon bristen på kommunikation mellan landskapsregeringen och centerns lagtingsgrupp som den troliga orsaken till de starka reaktionerna inom partiet.

Jämna grupper

Inom centern jobbar olika grupper med olika frågor. Ett exempel är en grupp med lagtingsledamöter som diskuterar ekonomifrågor.

–Man jobbar efter olika frågeställningar, som till exempel om kommunförbunden fortfarande fyller sin funktion.

Då endast 30 ledamöter sitter i lagtingen kan rockader där ledamöter väljer att byta parti eller ställa sig utanför partiet få stora konsekvenser.

–Det är småskalighetens nackdel, säger Thörnroos.

ANNIKA KULLMAN
annika.kullman@nyan.ax
tfn 528 455

Lantrådet: Informationen kan alltid förbättras

Liberalerna har ett utarbetat system för hur lagtingsgruppen ska informeras om till exempel lagstiftningsarbetet.

–Men är man missnöjd och tycker att systemet fungerar dåligt tar vi itu med det, säger lantrådet Viveka Eriksson (Lib).

Lagförslag förs tre gånger till gruppen för diskussion, säger Viveka Eriksson.

–Redan i ett tidigt skede, när vi bestämmer att vi ska ta fram ett lagförslag, gör vi ett politiskt PM.

Därefter får gruppen ytterligare diskutera förslaget innan det går ut på remiss och innan det överlämnas till lagtingen.

–Men man kan säkert ytterligare förbättra systemen om det inte fungerar.

Landskapsregeringen har inte tagit något beslut om tobakslagen, säger Viveka Eriksson. I samband med den finländska lagstiftningen var det däremot inte aktuellt med några ändringar.

–Vi har inte diskuterat det eftersom det inte finns med i vårt lagstiftningsprogram. (ak)

Två åtalade för att ha ljugit i rätten i knarkmål

Två personer är åtalade för att ha ljugit i tingsrätten. Personerna påstod att de inte hade köpt någon subutex av en man som då var åtalad för narkotikabrott, trots att de i polisens förundersökning uppgett motsatsen.

Igår hölls en rättegång mot en kvinna och en man som åtalats för att ha ljugit i tingsrätten. I en förundersökning hos polisen år 2007 uppgav de båda att de vid ett flertal tillfällen köpt drogen subutex av en man misstänkt för narkotikabrott. Kvinnan sade då att hon köpt totalt 144 tabletter och mannen att han köpt vid fem olika tillfällen.

När personerna sedan förhöordes i tingsrättens utredningsförhandlingar sade de att de inte alls hade köpt någon subutex av mannen. Mannen och kvinnan är åtalade för osann utsaga, alternativt falsk angivelse. Båda medger den första anklagelsen men bestrider falsk angivelse.

–Jag trodde inte att det var så allvarligt att ljuga under ed, sade kvinnan som förklaring.

Åklagare Frida Isaksson anser att brottet är allvarligt och yrkar på fängelsestraff för både mannen och kvinnan.

Dom förkunnas på onsdag nästa vecka.

TANJA LÖNNQVIST
tanja.lonnqvist@nyan.ax
tfn 528 463

Subutex. De åtalade hade gett olika utsagor i polisförhör och i rätten om sina subutexköp.

Avfallsupphandling görs om beslöt Sunds fullmäktige

Sunds kommunfullmäktige beslöt i tisdags att avfallshandlingen ska upphandlas på nytt.

Det betyder en fördröjning på cirka tre månader.

Nya Åland berättade i tisdags att kommunstyrelsen i Sund kommit fram till att renhållningsupphandlingen måste göras om.

Det betyder i klartext att styrelsen föreslog att fullmäktiges beslut från den 22 september, när Klara/Skärgårdens renhållnings ab fick det treåriga kontraktet om avfallshandlingen i kamp med Ålands renhållning ab och Ålands problemavfall, skulle rivras upp. Det som hände var att Ålands renhållning anmälde Sund till marknadsdomstolen eftersom man ansåg att upphandlingen inte gått korrekt till.

Kort möte

På fullmäktigebeslutet i tisdags gick fullmäktige på sty-

relsens linje och beslöt enhälligt att upphandlingen måste göras om.

–Det sades att fullmäktige aldrig under de senaste 30 åren haft ett så kort möte, säger fullmäktiges ordförande Jens Andersén.

Underlaget för upphandlingen ska nu omarbetas och arbetsgruppen, som förberedde den tidigare upphandlingen, måste arbeta för högtryck eftersom Sund lämnar kommunförbundet Mise vid årsskiftet. Jens Andersén tror att kommunstyrelsen kan få det nya upphandlingsunderlaget någon gång nästa månad.

–Efter att beslutet fattas är anbudstiden 52 dagar. Sen ska beslut fattas om vem som får entreprenaden och så tar det 30 dagar innan beslutet vinner laga kraft.

Inga sophögar

Det betyder att kommunen står utan renhållningsentreprenör åtminstone i januari,

troligen också i februari.

–Det ska nog ordna sig. Soporna kommer inte att hoppa sig i kommunen. Sund hade ju sophantering i egen regi för några år sedan och det ska komma en plan för hur vi ska klara skarven mellan Mise och den nya entreprenören.

Han påpekar att kommunen har kvar sin kretsloppsstation som eventuellt kan komma i användning.

–De Sundsbor som har avtal med Ålands renhållning eller någon annan entreprenör om hämtning av avfall kan naturligtvis fortsätta med det.

Budgetmedel

Det blir kommunen som övertar ansvaret för renhållningen under mellantiden. Jens Andersén säger att kommunen troligen måste lägga in en summa i nästa års budget för att klara det hela.

Tog snabbt beslut.

Nya Åland berättade tidigare i veckan att kommunstyrelsen i Sund kommit fram till att renhållningsupphandlingen måste göras om. På mötet i tisdags gick fullmäktige på styrelsens linje och tog ett enhälligt beslut. "Det sades att fullmäktige aldrig under de senaste 30 åren haft ett så kort möte", säger fullmäktiges ordförande Jens Andersén. Faksimil ur Nya Åland 27 oktober

–Verksamheten ska till stor del vara självbärande och för tjänsterna blir det plus minus noll.

ANNIKA ORRE
annika.orre@nyan.ax
tfn 528 450

Läget är stabilt för Matboden

Matboden i Lumparland har haft en tuff tid sedan den blev Kesko-butik. Men tack vare en lyckad nyemission ser butiken ut att klara sig ett tag till.

Matboden i Lumparland blev Kesko-butik år 2006 och sedan dess har det varit svårt att hålla sig flytande. Aktierna sjönk och byten av lager och system kostade. Men i april i år utlystes en nyemission och nu ser vindarna ut att ha vänt. Kommunstyrelsen köpte 80 nya aktier om 50 euro vardera, det genererade alltså 4.000 euro totalt. Även kommuninvånare och sommarboende i Lumparland har hjälpt till att stabilisera ekonomin.

–Det här innebär inte att vi kan slappna av nu men det är

klart att det är skönt, säger butikschef Kristina Nordlund.

Köptrogna kunder

Man har insett att man inte kan ha lika låga priser som till exempel Sparhallen men man försöker i stället ha erbjudanden ibland.

Förra september låg butiken över 20.000 back men nu har man precis klättrat över plusstrecket. Om trenden håller i sig beror helt på lumparläningarnas köptrogenhet.

–Om de fortsätter handla mycket och vi håller oss på plus minus noll kan vi fortsätta en tid framöver i alla fall, säger styrelsens ordförande Erika Sjölund.

TANJA LÖNNQVIST
tanja.lonnqvist@nyan.ax
tfn 528 463

Går bättre. Butikschef Kristina Nordlund kan glädja sig åt förbättrat resultat. Arkivfoto: ERKKI SANTAMALA

Nina Smets

Epost: nina.smets@nyan.ax
Telefon: 528 406

familjen

Dagens namn

ALFRED

Vi firar 1-15 år

Hjalmar Sims i Mariehamn fyller 3 år idag den 29 oktober. Han gratuleras av Ruben, Algot, mamma och pappa.

Vi firar 1-15 år

William White i Hammarland Hellesby fyllde 5 år igår den 28 oktober. Han gratuleras av "Mommis", Tossan och Bella.

Döda

KARIN KARLSSON

Den 22 oktober avled **Karin Charlotta Karlsson** från Sund Strömbolstad i en ålder av 91 år. Hon var född **Berglund** den 13 november 1917 i Sund Sibby och gift med **Leonard Karlsson**.

Karin Karlsson växte upp på en bondgård med en bror. År 1939 gifte hon sig med **Leonard Karlsson** från Strömbolstad och flyttade till hans gård. Där hann hon bo i 70 år. Paret fick fyra barn.

Karin Karlsson skötte om gården tillsammans med sin man. Man hade hästar och kor och även pälsfarm en tid.

Att sy dukar och virka täcken hörde till Karin Karlssons intressen. Hon var en aktiv föreningsmänniska och var med och grundade föreningen **Norra Ålands pensionärer**. Hon var också med i **Dansens Vänner**.

Efter pensioneringen reste Karin Karlsson mycket tillsammans med sin man.

Närmast sörjande är maken **Leonard**, sönerna **Bror-Erik** med fru **Lisa-Maj** samt **Tommy** med fru **Camilla**, svärdottern **Siv**, barnbarn och barnbarnsbarn.

Klockan 07.09 den 15 oktober fick Anna och Andreas Nyberg en pojke som vägde 3.150 gram och var 48 cm lång. Till familjen hör storasyskonen Julia, 15 och Matias, 17.

Foto: PRIVAT

Ny på Åland

GUDSTJÄNSTER

SALTVIKS FÖRSAMLING

Alla helgons dag 31.10
Högmässa med ljusständning kl 11

Violin: Matilda Koskinen.

Reformationsdagen 1.11
Gudstjänst kl 11

JOMALA FÖRSAMLING

Fredag 30.10 kl. 17.00
Korallkören övar.

Fredag 30.10 kl. 19.00
"Åländskt Requiem" på CD i Jomala kyrka.

Lördag 31.10 kl. 11.00
Högmässa m ljusständning
R Syrén, L Andersson, M-L Nordberg, K-G Sandholm och S:t Olofs kyrkokör

Söndag 1.11 kl. 18.00
"Sånger om himlen" med S:t Olofs kyrkokör, Korallkören, solister R Syrén, Patricia Bergroth. K-G Sandholm och Clara Lundén. OBS tid!

MARIEHAMNS FÖRSAMLING

29.10 Torsdagslunch kl. 12 i Margaretagården.

30.10 Alla helgons afton, Andakt kl. 18.30 i Begravningskapellet, Enqvist, Karlsson, sånggrupp

31.10 Alla helgons dag, Högmässa kl 11 i S:t Görans kyrka, Sandholm, Karlsson, S:t Mårtenskören

Med början kl. 10 uppläses alla under året avlidna och ljus tändes, Båsk.

1.11 Högmässa kl. 11 i S:t Görans kyrka, Båsk, Karlsson

1.11 Workshop kl. 13-17 i S:t Mårtensgården. Ledare är Edo Bumba, anm. till kansli 5360.

1.11 Finsk sångstund kl. 14 i S:t Görans församlingshem. L o M Andersson, SL Enqvist. Servering.

1.11 Konsert kl. 19 i S:t Mårtensgården, Edo Bumba, fri entré.

2.11 Lagtings gudstjänst kl. 12 i S:t Görans kyrka, Andersson, Karlsson, sång: Strandberg o Granlund

4.11 Morgonmässa kl. 08.30 i S:t Görans kyrka, Båsk, Karlsson

Kyrktaxi mot beställning, tfn 19 500

Gratulerar 65 år

LINNEA KARLSSON

Namn: **Linnea Karlsson**, född **Johansson**.
Född: den 30 oktober 1949 i Sund Sibby.

Bor: i Sund Sundby.**Yrke:** elevassistent.**Intressen:** allt som har med natur att göra, läsning och handarbete.**Familj:** maken **Edgar**, dottern **Carina** med man **Kent** och barnen **Louise**, **Jennifer**, **Angelica** och **Sabina** samt sonen **Johan**.
Födelsedagen: firas inte. Är bortrest.

TACK

Tack

till släkt och vänner för vänlig hägkomst på min 90-årsdag

Gerda Eriksson

TACK

Vårt varma tack till alla som på olika sätt hedrat minnet av vår käre

Rune Husell

Dina
Barnen med familjer

GUDSTJÄNSTER

FINSTRÖM GETA**St Mikael's kyrka, Finström**

Alla helgons dag (31.10.09) kl. 11 Högmässa med ljusständning

Reformationsdagen (1.11.09) kl 13.30 **Nattvardsgudstjänst** i Rosengård

St Görans kyrka, Geta
Allhelgonafton (30.10.09) kl. 20 Mässa med ljusständning

Reformatinsdagen (1.11.09) kl. 11 **Nattvardsgudstjänst** i Hemgården

DÖDA

Aino Inkeri
Karlsson* 17.4.1931
+ 25.10.2009

Älskad - Saknad

De anhöriga

Jordfästningen äger rum i stillhet

100 ord från din förening
redaktion@nyan.aland.fi**FOLKHÄLSAN I LUMPARLAND**

Folkhälsan i Lumparland har mattema i höst! Vi planerar en matlagnings- och inspirationskurs med **Leena Westerlund** för den ovane kocken.

Hur varierar jag kosten och får den nyttigt? Vad kan jag laga av rester? Billig och bra mat, vad lagar jag? I dag slängs för mycket "villig" mat för att vi inte orkar äta samma sak flera dagar i rad eller kan omvandla rester till delikatesser! Då kan den här kursen ge dej inspiration.

Är du intresserad? Se lokala anslag för anmälan.
Leena håller även en mellanmälskurs för ungdomar i åk 5-6. Information skickas hem med barnen. Anmäl senast 30.10 till Leena.

ÖVERNÄS HEM OCH SKOLAÖppen föreläsning: **Christoph****Amper pastor i södra skärgården**

■ **Pastor Paul Amper** har förordnats att sköta 55 procent av församlingspastorstjänsten i Ålands södra skärgårdsförsamling under tiden 1 september till 31 oktober 2009.

Sökandena till kaplanstjänst I i Mariehamns församling, tf kaplanen i Jomala församling **Liisa Andersson** och tf kyrkoherden i Hammarlands församling **Gunnevi Styrström**, har förklarats behöriga för tjänsten.

■ **Polisen** fick i tisdags in en anmälan om miljöförseelse sedan någon dumpat ett antal fyllda sopsäckar i ett skogsområde i Jomala Södersunda.

Treier föreläser om "Barn och självkänsla - vad kan vi föräldrar göra", torsdagen den 5.11, kl. 18.30-20.00 på Hotell- och restaurangskolan - auditoriet. Arrangörer är Hem & Skola-föreningarna vid Övernäs, Strandnäs och Ytternäs skolor.

VINFÖRENINGEN MUNSKÄNKARNA PÅ ÅLAND

Tioårsjubileum lördagen den 7.11 i Ålands Hotell- och Restaurangskola. Programmet är öppet för allmänheten.

För första gången på Åland ordnas en vinmässa från kl 13 till kl 16, där man kan smaka och jämföra olika viner.

Kl 13 Seminarium med **Ella Grüssner Cromwell Morgan** om viner och vinprovning, med ost. Hon leder även en frågetävling kl 15 där representanter för några av stadens restauranger visar vad de kan om vin. Inträdet till vinmässan är fritt för föreningens medlemmar och kostar 5 euro för icke-medlemmar. Inträdet till vinseminariet kostar 20 euro för samtliga. Vid ingången säljs även kuponghäften om 5 st å 1 euro, som berättigar till provsmakning av vin på mässan.

Kom ihåg

■ **Ahveniset:** Söndag 1.11 suomenkielinen laulutaukio kello 14 St. Görans församlingshemmetissä. Vetäjänä Liisa Andersson. Söndag 1.11 alsång på finska på St. Görans församlingshem. Ledare Liisa Andersson.

■ **Diabetesföreningen på Åland:** Familjeträff måndag 2.11 kl 18.30. Vi spelar spel på Margaretagården.

■ **Fanny kretsen:** Fannymöte i Bredans Marthastuga tisdag 3.11 kl 19.00. Vi tårtdekorerar in för farsdag. Ta med dina favoritrecept så byter vi.

■ **Godby rotaryklubb:** Veckomötet hålls torsdag 29.10 kl 17.30 på Hotell- och restaurangskolan. Program; Eva Fellman berättar om

PUSSELFAMILJEN

PusselFamiljen har haft höstmöte. Till styrelseordförande återvaldes **Ann Eriksson** och till styrelsemedlemmar återvaldes **Jessica Enros**, **Åsa Darby**, **Carina Aaltonen**. Nya medlemmar är **Michael Eriksson**, **Anne Hage** och **Petra Svens**. Till suppleanter valdes **Therese Söderberg** och **Solveig Tikander**.

Höstens program består av följande aktiviteter: Discobowling fredagen den 13 november mellan kl 18-19.30. Vi hoppas att många barn och föräldrar deltar trots det olycksaliga datumet. Torsdagen den 19 november ordnas föreläsningen "Ni är de livsviktiga" på Mariehamns stadsbibliotek. Föreläsningen är ett samarbete med ABF och Rädda Barnen på Åland. Julkryssning på Eckerölinjen lördagen den 12 december för föräldrar och barn. Anmäl dig till info@pusselfamiljen.ax

Vill du bli medlem i föreningen eller känner du någon som borde bli medlem?

Hör av dig till ordförande, tel 0457-3431883. Vi har också många spännande aktiviteter på gång inför vintern och våren 2010. Läs mer om föreningen på hemsidan: www.pusselfamiljen.ax

sitt polisarbete. Styrelsemöte kl 16.30.

■ **Hammarlands marthaförening:** Månadsmöte tisdag 3.11 kl 19.00 i Marthabo. Tandläkare Kitty Andersson informerar om tandvård.

■ **Ålands flicklottor och soldatgossar:** Utfärd till fiskelaboratoriet i Guttorp onsdag 4.11 kl 13.00. Samling för samäkning vid bussplan kl 12.15.

■ **Ålands reumaförening:** Torsdag 29.10 kl 18.00. Månadsmöte på Röda Korsgården.

■ **Ålands synskadade:** Måndagsgruppen 2.11 kl 12.00. Höstmöte 7.11 kl 12.00. Båda mötena på Ankaret, Johannebovägen 7, Mariehamn.

PRATSTUNDEN

Ett långt liv. Tio barn och mycket arbete har inte tårt nämnvärt på Katarina Mattssons hälsa. Men nu, vid nästan fyllda 99 år, börjar krämporna komma. Sinnet är det dock inget fel på och Katarina följer med vad som händer genom tidningar.

”Man ska någorlunda följa med världen”

Att sammanfatta 99 års levnad görs inte i brådrasket.

–Nu har du använt mycket papper, säger **Katarina Mattsson**, när vi bestämmer oss för att avsluta intervjun.

Katarina föddes 1910 på Germundö gård i Saltvik där hennes far var arrendator. Men strax därefter flyttade familjen till Lemland. När Katarina var sju år dog fadern i cancer och tre år senare flyttade hon, hennes bror och mor tillbaka till Saltvik för att bo hos morfadern, som behövde hjälp.

–Han hade bara en liten gård och en parcell.

Blev mejerska

Därifrån flyttade Katarina sedan ut i världen, som hon uttrycker det. Hon började som biträde på Geta mejeri och fastnade sedan i mejeribranschen. Från hösten 1930 till våren 1931 utbildade hon sig till mejerska på Svenska teoretiska mejeriskolan i Gamla Karleby.

Varför valde du mejeribranschen?

–Jag började jobba på mejeri. Det var inget skilt som drev mig.

Efter avslutad utbildning arbetade Katarina några år på mejeri i Lemland. Men sedan gifte hon sig med **Uno Mattsson** och flyttade till Hammarland.

Hur träffades ni?

–Vi träffades på Fridborg i Jomala först. Sedan praktiserade jag i Hammarland. När jag kom till Lemland efter skolan blev det igen.

Kontakten under Katarinas

Fakta/Katarina Mattsson, 99 år

Namn: Katarina ”Kajsa, Karin” Mattsson, född Karlsson.

Född: den 30 oktober 1910 i Saltvik Germundö.

Bor: i Hammargården, Hammarland Kattby.

Familj: änka sedan tjugo år tillbaka efter **Uno Mattsson**, åtta barn, 26 barnbarn och 52 barnbarnsbarn.

Födelsedagen: jubilarer undanber sig uppvaktning, men den som så önskar får gärna skicka ett gratulationskort.

månader i skolan hölls brevläses.

Den nybildade familjen Mattsson flyttade till Hammarland Postad.

–Vi hade en liten gård med två kor.

Tio barn, mycket arbete

Uno körde lastbil och Katarina vikarierade på mejeriet för att försörja familjen. Under 18 år föddes 10 barn till familjen, ett i gången.

Du kan inte ha hunnit med så mycket annat än att sköta barn?

–Det var nog så en tid.

Men inte hela tiden. Katarina hann vara ordförande i Marthaföreningen och sekreterare i 15 år för samma förening, sitta sju år i kommunfullmäktige, vara ledamot i skolnämnden, arbeta som vaktmästare på ungdomslokalen Hammarbo, hoppa in på något mejeri ibland, och kokat på Ålandsbanken och skolan

–Och så gick jag och hjälpte folk på deras gårdar när jag hade tid. Det var fullt upp.

För sitt engagemang och arbete har hon belönats med Marthamärket i guld och Finlands Vita Kors.

När barnen blev stora var de till hjälp. Efter skriftskolan började de tjäna egna pengar.

–Barnen var hemma så länge tills de blev konfirmerade. Före det gick de i landen, de tyckte de om. De fick betalt för att rensa.

Blev det lugnare när du pensionerades?

–Jag vet inte, jag har arbetat hela tiden. Jag fick pension vid 65, men inte har jag varit i stillhet för det. Det är nu som jag får lov att vara i stillhet för jag har så dåligt att gå, säger Katarina och klappar sig lite på benen.

De fyra senaste åren har hon varit på Hammargården. Fram till 95-års ålder skötte hon sig själv och bodde i lägenhet.

Handarbete och resor

Om man ska tala om fritidsintressen för en tiobarnsmamma kan väl handarbete vara ett. Katarina var med i syföreningen för både brandkåren och församlingen.

–Jag har virkat och stickat mycket, det måste vara så på den tiden.

Även resor blev ett intresse på äldre dagar. Under bussresor både till fastlandet och till

Sverige passade Katarina på att se sig om i sin närhet.

–Jag åkte alla höstar en tur och det tyckte jag om. Jag fick se bra mycket. Men jag kan inte minnas allt, det kan inte rymmas in hur mycket som helst.

Du åkte inte till Amerika som ung som många gjorde?

–Nej, det har jag kvar. Jag tänkte förr att när jag blev pensionär skulle jag åka som turist. Men det vart aldrig heller.

El och världskrig

Mycket hinner man uppleva under nästan ett sekel, bland annat elektricitetens segertåg.

–Vi hade inte råd att ta det med detsamma, men sedan hade vi både elektricitet och rinnande vatten.

–Och alla krig. Det var två världskrig. Men inte hade vi någon nöd. Jag var i Lemland vid det första och i Postad den andra gången. Då var Uno inkallad. Han var i Hammarland och körde åt militären. Det var lite knepigt med alla kort och saker, men vi kände oss aldrig hotade. Nog var det väl flyglarm ibland, men inget hände där vid oss.

Katarina har hunnit flytta mycket under sitt liv. En flytt förorsakades av att huset i Postad brann upp på 1950-talet.

–Vi hade bara nio barn då. Men ingen blev skadad. Många av barnen var i skolan och vi var hemma. Dom sade att det var håll i skorstenspipan.

Ett nytt hus byggdes upp i Postad. Under byggnadstiden bodde man i Näfsby.

–Jag har flyttat rysligt mycket. Jag har inte räknat över hur många gånger.

Frisk hela livet

Har du några råd åt oss som är yngre hur man ska leva ett långt liv?

–Jag vet inte. Jag har varit ganska frisk hela livet, men nu börjar det komma lite krämpor.

Katarina har arbetat hårt, fött och skött tio barn. Inte har det varit mycket vila, så åldern och klarheten måste sitta i generna. Katarinas mormor blev 80 år och morfar nästan 90.

Men till slut ger hon ändå några råd för ett långt liv.

–Man ska inte röka och inte dricka för det har jag inte gjort. Man ska någorlunda följa med världen. Jag ser igenom alla tidningar, men jag har kastat ut tv:n. Jag såg inte riktigt bra och hörde inte heller.

När du ser på nyheter, vad är det som ändrats mest under ditt liv?

–Våldet. Det är lite mycket av det och så meningslöst. De säger att barnen inte har något att göra.

Fram till den 95:e födelsedagen firade Katarina med sina efterkommande, men de senaste åren har hon trappat ner. I år blir det att fira med barnen och bjuda på kaffe på Hammargården. Men hon tar gärna emot gratulationskort.

–Det är alltid trevligt att få.

TEXT & FOTO:
NINA SMEDS
nina.smeds@nyan.ax
tfn 528 406

OBS! Det händer

TORSDAG 29.10

75-ÅRS JUBILEUM

■ ■ Ålands museum kl 10.00-20.00. Utställning, kaffe och tårta samt festtal av vice lantråd Britt Lundberg kl 18.30.

MAGI

■ ■ Alandica kl 19.00. Joe Labero show. OBS! Slutsålt på förhand.

BINGO

■ ■ Paf Casino kl 19.00.

IFK bingo.

■ ■ Lemland Sveagården kl 13.30. Bingo för ålderspensionärer.

NÖJE

■ ■ Arkipelag nattklubben kl 22.00. Bar-dj.

■ ■ Parks bar kl 22.00. Jonas "Plonke" Eriksson.

STICKCAFÉ

■ ■ Brändö bibliotek kl 19.00. Stickcafé på bibliotekets balkong.

UTSTÄLLNING

■ ■ Stadsbiblioteket kl 18.30-19.15. Skunk presents Youth Exchange. Utställning, lyssna till "The Islanders rhapsody", visning av Exchange-filmen gjord i samarbete med filmaren Johan Karranto och info om Youth Exchang "life on islands" 2009.

ÖPPET HUS

■ ■ Jomala Kyrkby högsta-dieskola kl 9.00-15.00. Du får tillfälle att ta del av undersvisningen, besöka träningsundersvisningen, guidad tur kl 12.00), träffa lärare och övrig personal samt äta skollunch.

FREDAG 30.10

LJUSMANIFESTATION

■ ■ Mariehamn Torget kl 18.00-20.00. Ljusmanifestation för narkotikans offer.

MARKNAD

■ ■ Vårdö Vargata marknadsplats kl 11.00-14.00.

Allhelgonamarknad. Fisk, bröd, halloweenbakelser, Töftöskorpar, slaktgryn, sötost, gravdekorationer och annan diversehet.

NÖJE

■ ■ Arkipelag nattklubben kl 22.00. Dj Totte.

■ ■ Dinos bar kl 24.00.

Rockacide & Paranoid Park. Halloweenparty. Pris till bäst utklädda.

■ ■ Parks bar kl 22.00.

Jonas "Plonke" Eriksson.

TEATER

■ ■ Mariehamns stadshus kl 18.30. "Rödlack & blåljus". Fars i två akter av Robert Lie-wendahl.

ÅLANDS LYCEUM

inbjuder

abiturienternas
föräldrar
till

informationsmöte.

Onsdagen den 4.11
kl. 19.00 i skolans hörsal.

På agendan:
Vidarestudier efter lyceet.

Välkomna!

Ingång via östra entrén.

Föreläsare från Ekenäs BB

■ Den 6 november föreläser avdelningsskötare **Agneta Westerlund** från nedläggningshotade Ekenäs BB på Åland.

”Ekenäs BB är känt för sina alternativa och patientvänliga vårdmetoder. Agneta kommer att dela med sig av sina kunskaper inom

akupunktur, zonerterapi och gua-sha. Föreläsningarna är öppna för alla och har tyngdpunkt på kvinnohälsa, graviditet och förlösning.”

skriver arrangörerna Ålands barnmorskeförening i ett pressmeddelande.

Föreläsningar hålls mellan klockan 8-11 och 12-15

i ÅHS konferenscenter. Det kostar 20 euro att delta och anmälningar görs till **Cecilia Ekholm** cecilia.ekholm@ahs.ax. (ab)

KRYSSSET

NR 34

Lösningarna till kryssset nummer 34 vill vi ha senast onsdagen den 11 november kl 12.00. Vinnarna och rätt lösning presenteras torsdagen den 12 november.

Vinster: Två Casinolotter i förstapris och varsin Naturlott till andrapristagarna.

Sänd lösningen till Nya Åland, PB 21, 22101 Mariehamn. Märk kuvertet kryss 34.

Namn:.....

Adress:.....

.....

.....

LÖSNING KRYSS 33

Grid with words: SPRÅK, AMOR, MIKROSKOPE, USA, KITT, N, ALT, KONISK, O, MUSKETÖR, GRAAL, AREA, PR, SVÄRD, PEKAT, AV, EREMITLIV, RIT, DOP, GÅVA, H, VITE, SF, GÄVLE, TSK, FIN, PUDELNS, SKAKA, EFTER, OVÄDER, OSIS, R, ALE, P, NEVÖER, DI, I, BRISTPÅ, GRÄSSTRÅN, BE, SVALD, FRESK, KO, A, ÖTT, OSA, RAR, ORERA, B, RIKETTER, BÄVAR, T, O, ON, CHÖSER, ORD, KÖ, L, RESERVOAR, HERALDISKA

GRATTIS

Casinolotterna i kryssset 33 går till **Margareta Ekbo** i Mariehamn. Varsin Naturlott får **Monika Pawli** i Hangö och **Bengt Andersson Lemland**. Priserna kommer med posten.

Clues: HELVETE, TRÄ, BLAD, SKA EE MERSMAK, DE AR GRYMMA, DRÖSMEDJAN, Bulls 441, UNGERSK NATION-ALRÄTT, INTENT-ION, DJURLIK ENSELSK EXAMEN, TANGERA, VÄLLAR BETTA?, FÖR-KORTAR LIDANDE, DRESSYR-RÖRELSE HALV-GRÄS, SATTE I SIG, VANLIGT ORD I HÖT LITE, DARJEE-LING UTTAL AV TAL, GOTT HUVUD VISAS RULLAR PÅ, KOSTYM SÄGER JAKAR, MELLAN HIMMEL OCH JORD, ÅR BRED-BRÄTTAD, PÅ GRUND AV, KAN VARG REN URSKILTA, ELD OCH LÅGOR, PÅSTÅS PIROG, FINNS DET MAN BEHÖVER SENT PÅ, SÄDANA ORD KAN MAN FÅ ÅNGRA, GRÖN PATINA, SKYDD-ANDE KUDDE RÄR OM, LÄGGER SKYTAR SAK-FRÅGOR, INTAS PÅ SMÅ-TIMM-ARNA, JUNGFU, TOR, FOR, LJUSTYP LÄGGER HEATH-ROW VID, SEX PÅ KVÄLLEN, VIDRIGHET, TOLP, ÅR DEN FRÄMSTE, KAOTISK EN BLÅ-BLODIG EN, JAPANSK FONDU, FÄROR MILJÖ-GIFT, ÅR EN-SAM I SITT SLAG, BEGÄR, FÄRDIG FÖR SKROTEN, STÄND, FINNS FAT FÖR, ÅR INTE ALLT AKTIE-BOLAG I FINLAND DJUNGEL-VRÅL, GE-STALTAD, OM-SLUTA, BARA ÖRING, ÅR EMMEN-TALER GÖR RATT, CHAMPS-ÉLYSÉES, UPPSOXS VID KOM-MUNIKAT-IONS-PROBLEM, HYNDA ÖVER-DÅD, INGÅR I BLOODY MARY DUO, ORD PÅ DÖRRAR KAN NY VARA, HUND-SLÄKTE, TVÅ LIKA, TUNT TYG STOR STORLEK, SÖKT

Nyans sudoku

Lösning på sidan 23

LÄTT

	8	9	3		5	4		
4	3	2			7			6
	5		2			3	1	
2		4		3				6
	9	7		4	6	2		1
		3	8			7	9	4
3						6	2	5
9	2							
	4		1	7				8

MEDEL

					6	9		
			7	3	4			
	5				6			
1			6					
				4				
	7	4		8				2
6			3		2			
5	3	7						
						1		4

SVÅR

								3	
4	9	2			5				
	5				2	8			
6									9
					7				1
7				6	9				
				5		1			
9		5							4
	4						8		7

Jan Kronholm
Epost: jan.kronholm@nyan.ax
Telefon: 528 466

kultur

” I vår största bokhandel, Waterstones, kostar det 40.000 pund att få in en bok i skyltfönstret under julhandeln. Då blir det bara Dan Brown och kokböcker.

JEANETTE WINTERSON, brittisk författare, i DN

Lyfter fram kulturhistorisk miljö

Golfplaner på Stornäset oroar stuggräddare i Sund

Fiskestugan på Småholmarna i Sund är unik och en stor sevärdhet för dem som vill få en förnimmelse av hur strömmingsfisket bedrevs förr i tiden.

Det säger Conny Andersson som reagerat på planerna att bygga en golfplanläggning på Stornäset, alldeles intill.

–Vi är några entusiaster här ute i västra Sund som oroar oss för hur det kommer att gå för den gamla fiskestugan ute på Småholmarna i Kastelholm ifall golfplanerna förverkligas. Fiskestugan ligger alldeles intill naturstigens rastplats vid stranden av Lumparen. Stugan och området runt den är en unik kulturmiljö som bevarats ursprunglig allt sedan man bedrev fiske där på 1930-1940-talen, säger Conny Andersson.

–Vi har ju ännu inte sett några detaljplaner så det är lite svårt att uttala sig men vi vill i varje påminna om existensen av fiskestugan och kulturmiljön kring den, tillägger han.

Fiskare från Brändö

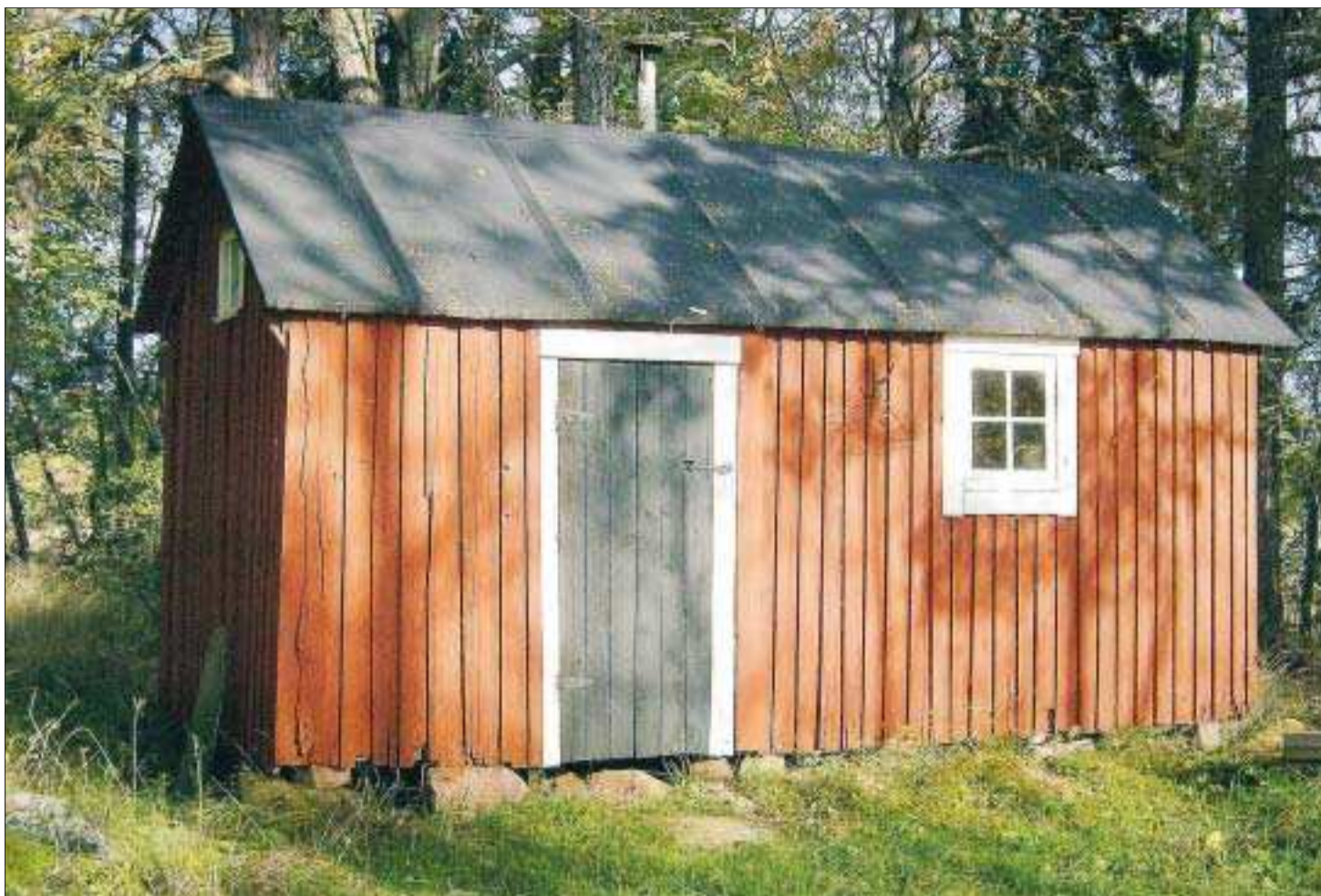
För sju år sedan besökte Nyan Småholmarna och den svårt förfallna stugan tillsammans med Conny Andersson som då hade anställning som antikvarie på museibyrån. I dag har stugan rustats upp och blivit ett populärt kulturhistoriskt utflyktsmål.

–Fiskestugan på Småholmarna – som numera sitter ihop med fastlandet – uppfördes på 1930-talet av Brändösläkten Nordberg från Torsholma för övernattnings i samband med strömmingsfisket i Lumparen. Den användes senare även av andra fiskare, men så småningom började den förfalla och för tio år sedan började det se riktigt illa ut för stugan, berättar Andersson.

Byalaget aktivt

Det var Kastelholmsnejdens byalag som tog initiativ till att restaurera och återställa stugan till det utseende den hade på 1930-talet. Fiskestugan ligger på landskapets mark och renoveringsarbetet skedde i samråd med Museibyrån.

–Stor hjälp hade byalaget av Elis Fogdes gamla svartvita bilder från 1930-talet, detalj-

Fiskestugan i dag. Den gamla fiskestugan på Småholmarna vid Stornäset efter byalagets upprustning.

Foto: CONNY ANDERSSON

Skötar. Krokskötarna som man använde vid strömmingsfisket uppspända på tork. Stugan i bakgrunden. Bild ur Elis Fogdes samling i Ålands museum.

uppgifter fick vi också från en av dem som var med och fiskade därute och av många minnesgodas ortsbör.

Återställd

Stugan har återställts utvändigt och även renoverats även invändigt. Miljön runt den är bevarad i stort sett som den såg ut på 1930-1940-talen. Numera arrangerar byalaget årliga träffar vid fiskestugan och sköter underhållet kontinuerligt. Att stugan ligger alldeles intill den naturstig som löper längs Stornäset gör den lättare tillgänglig för besökare.

Fiskestugan i går. Conny Andersson i dörren till fiskestugan som den tedde sig vid Nyans besök för sju år sedan.

Foto: JONAS EDSVIK

–Att vi nu vill aktualisera fiskestugan och kulturmiljön kring den beror på att vi är oroliga för att området där den ligger kan komma att in- förlivas med det planerade

golfprojektet, där det i pressen också talats om någon form av strandnära boende, säger Conny Andersson.

Han vill också framhålla att Stornäset över huvudtaget är

ett av de få strövmråden som numera återstår för dem som bor i Kastelholmsområdet.

JAN KRONHOLM
jan.kronholm@nyan.ax
tfn 528 466

Föreningar vill ha digitalt Alandica

Planerna på digital mottagning av operaföreställningar och andra evenemang i Alandica konkretiseras nu.

Kulturföreningen Katrina, Operaföreningen Joel, Teaterföreningen i Mariehamn samt Nordens institut på Åland anholder gemensamt om att landskapsregeringen installerar nödvändig utrustning Alandica för att möjliggöra mottagning av digitala sändningar.

Föreningarna som står bakom anhållan menar att utrustningen kan anses som en del av husets grundutrustning och kommer att utöka Alandicas verksamhetsförutsättningar.

Nyan har tidigare berättat om Kulturföreningen Katrinas initiativ som syftar till att göra det möjligt att ta emot operaföreställningar till exempel från Metropolitan i New York i realtid på Alandica.

I den anhållan som nu görs till kulturbyrån skriver man bland annat att allt fler internationella evenemang sänds direkt och digitalt.

–Mycket uppmärksammade är de direktsända operaföreställningarna från Metropolitan i New York. Årligen sänds ett tiotal föreställningar som numera kan ses i drygt trettio länder, skriver man.

Även sändningar från National Theatre i London och

Dramaten i Stockholm är tillgängliga.

Man nämner vidare även evenemang inom idrott, ungdomskultur och samhällsdebatt.

Basutrustning

I landskapets kultur- och kongresshus Alandica borde ingå i basutrustningen apparatur som möjliggör mottagning av direktsända digitala evenemang, menar man.

–För ändamålet krävs pa-

rabol på taket, hd-projektor, hd-satellitmottagare och surroundljud. I Alandica torde en viss teknisk utrustning finnas för surroundljud men det behövs tilläggsutrustning för att få fullgod ljudkvalitet. I övrigt kan man välja utrustning som kostar mellan 20.000 euro till 70.000 euro beroende på projektorns kapacitet och behovet av tillägg för surroundljudet, heter det i anhållan.

JAN KRONHOLM
jan.kronholm@nyan.ax

Konserten från Alandicas invigning

i april i år kan nu återupplevas i en tv-sändning i den lokala Ålandskanalen. På fredag kväll kl 20 med repriserna den 4 och 11 november vid samma tid ges Felix Mendelssohns "Lobgesang". Det var TV Ålands Kaj Grundström och Kalle Wetterström samt Radio Ålands ljudtekniker Micke Ahlskog som stod bakom inspelningen.

Grundström säger till Nyan att man ville föreviga konserten som, under Kaj-Gustav Sandholms ledning, bjöd på en kör om 160 åländska sångare plus ett fyrtiotal professionella musiker från Stockholm och Åland.

–En mäktigt konsert, säger Grundström. □

Leo Löthman representerar Finland

tillsammans med sverigefinska författaren Solja Krapu i det nordiska berättarslam som hålls i Köpenhamn den 29 november. Solja Krapu har tidigare framgångsrikt deltagit i Poetry Slam i Sverige och också besökt Åland i det sammansnaget. Leo Löthman vann tidigare i höst det berättarslam som ordnades i Åbo. □

Jennie Elevall och Caroline Pipping

arrangerar en workshop för unga flickor i åldern 13-16 år på Lemböte lägergård fredagen den 6 och lördagen den 7 november. Man startar fredag kväll kl. 17 och avslutar det skapande dygnet på lördag kl. 22.

Jennie Elevall är skapande verkstadspedagog och Caroline Pipping bildkonstnär och resanterapeut. Workshopen stöds med bidrag från landskapets kulturdelegation.

–Vi skall på ett lustfyllt sätt tillsammans utforska temat frihet, genom skapande verksamhet som lek med prestationsdjävlar, drama, tillverkning av Nature-buddy-masker i gips och genom att bara slappna av och ha roligt tillsammans, skriver arrangörerna.

Avsikten är att ge tjejer i den här åldern möjlighet och utrymme att upptäcka mer av sina inre kreativa resurser och potential, bortom prestation och krav. □

Sunds bibliotek håller just nu

en utställning till minnet av Valny Hedberg (19015-2005) från Prästö. Man ställer ut en del böcker ur hennes bibliotek samt hennes folkdräkt.

Samtidigt visar biblioteket resultatet av den forskning kring rymden som Sunds skola klass 1 och 2 har utfört. Dessutom visar avdelning tre vid Tosarby daghem akvareller med höstfärger och barn ur familjedagvården i Sund konstverk med höstlövs. □

Mission Impossible med fart och glädje

Det var svårt att sitta still på onsdagens kultursoppor i Nordens instituts regi. Svampsoppan fick åtnjutas till folkmusik av gruppen Mission Impossible.

Missions Impossible's innerliga spelglädje, humor, fart och swing fick många knän att hoppa under de dukade borden i Alandicas foajé.

I gruppen ingår **Siv Ekström**, fiol, **Elina Granlund**, fiol och **Gerd Stenlid**, tramporgel.

Programmet tog publiken med på en nordisk rundresa i folkmusiken med början från Brudmarsch från Kaustby, efter **Konsta Jylhä**, vidare till bland annat en norsk brudmarsch och en jämtsk polska efter **Lapp-Nils**.

Det avslutades med några åländska låtar efter **Ole Lindström** i Gölby och **Otto Silander** på Kumlinge och som virtuos avslutning **Kille-Jusses** polka från Kökar.

Härligt sound

Gruppen Mission Impossible har en härligt mjuk ton och bullret från tramporgeltrampandet ger ett alldeles speciellt trevligt sound. Alandicas foajés akustik fungerar förvånansvärt bra för folkmusik av det här intimare slaget.

Sitt namn fick gruppen för att de hade så svårt att få ihop övningstid när de startade för fem år sedan. Av medlemmarna bor **Gerd Stenlid** i Uppsala och **Elina Granlund** studerar numera på Kungliga musikhögskolan i

Trio med fart och humor. Publiken hade svårt att sitta still när gruppen Mission Impossible uppträdde på Nipås kulturlunch i går. Från vänster: Siv Ekström, fiol, Gerd Stenlid, tramporgel och Elina Granlund, fiol. Foto: ERKKI SANTAMALA

Stockholm, på Åland finns **Siv Ekström**.

–Namnet var från början ett arbetsnamn. Vi uppträdde första gången på Finska missions-sällskapets stora missionsfest

för ungefär fem år sedan, berättar **Gerd Stenlid**.

Att kånka runt på en tramporgel, som är hennes instrument, kan inte vara så lätt.

–Nja, det här är lånat från

Kvinnfolk. Jorma, som tramporgeln heter, är uppkallad efter mannen som byggde om den till ett reseharmonium, så det är faktiskt hopfällbart.

Siv Ekström spelar i många olika ensembler, alla har sin charm.

–Det är klart annorlunda att spela så här på tremanhand än att leda en massa stråkar.

Glimten i ögat

Det är härligt att se Mission Impossible spela tillsammans, de har ständig ögonkontakt

och glimten i ögat.

–Vi trivs ihop och det är helt enkelt jätteroligt. Det händer mycket i stunden när man spelar, sånt som inte är förutbestämt, säger **Elina Granlund**.

På repertoaren står mycket polskor, vilket enligt **Siv Ekström** har flera förklaringar.

–Det finns mycket sådant nedtecknat material, så är de väldigt varierande. Det finns många olika sorters polskor. Så gillar vi att dansa polska också, det är så kul!

Gruppen har inte haft några konkreta planer på att ge ut en skiva, men efter att flera personer i publiken frågat efter det, kanske ett frö såddes att man snart även skulle kunna lyssna till dem hemma.

Maria Johnsson på Nordens institut på Åland är mycket nöjd med hur satsningen på lunchprogram utfallit.

–Konceptet lunch och kort kulturprogram fungerar bra. Vi har en blandad publik med både unga och äldre. Spänningsmomentet verkar också ha del i framgången. Programmet presenteras först en vecka innan och det brukar bli slutsålt.

Höstens sista kultursoppor hålls den 25 november.

KATARINA GÄDDNÄS
katarina.gaddnas@nyan.ax

Vill ni se mer och höra Mission Impossible så titta på Kulturellt i Åland-24 på fredag.

FRANK Q® BLEND®

Snygga jeans från 49,95€

KOM IN TILL VÅR NYA HERR-ÅVDELNING!

JEANS MAGIQUE

Rätt mode till rätt pris!

Torggatan 10 tfn. 17 730
ÖPPET: vardagar 10-18, torsdag 10-20, lördag 10-15

SLUTSPURT PÅ SJÖFARTSMUSEET

Söndagen den 1 november kl 12 - 16

Program:

12.30 Skattjakt med Pippi Långstrump
13.00 Segelsömnadsdemonstration
13.30 Skattjakt med Pippi Långstrump
14.30 Rolling Home uppträder
15.00 Skattjakt med Pippi Långstrump

Drop-in ateljé:

12.00 - 14.00 Knep och knop med Lillebror
14.00 - 16.00 Gör din egen piratflagga

Sista tillfället att se Sjöfartsmuseet i "ursprungligt skick"!

Lagerrensning, loppis och lotteri med fina priser.
Servering och fri entré.

Välkomna!

ålandssjöfartsmuseum

Slutsålt. Nordens instituts kultursoppor, som hölls i Alandicas foajé, har blivit ett populärt lunchprogram.

Foto: ERKKI SANTAMALA

Jomala bibliotek

www.jomalabok.ax

Annonsera i den tidning du själv läser!

Jonas Gardell till Alandica

Författaren och estradören Jonas Gardell kommer till Mariehamn med sin bejublade show "Tillfällig gäst i ditt liv". Den 7 december framträder Gardell i Alandica. Biljetterna släpps nu på tisdag.

Till Alandica. Jonas Gardell ger en föreställning på Alandica i Mariehamn i december. Bilden från Lifeline entertainment.

Jonas Gardell har turnerat med "Tillfällig gäst i ditt liv" ända sedan 2007", berättar Johan Hollsten som är promotor på Live Nation Finland som arrangerar Gardells framträdande i Mariehamn.

Gardell har gett sin show för utsålda hus runt om i Sverige och också framträtt i Finland. Våren 2008 gästade han Helsingfors och Kulturhuset där.

– Vi arrangerade också det framträdandet och det var utsålt, minns Hollsten.

Alandica möjliggör

För Live Nation Finland är en av de stora aktörerna arrangörbranschen. Det var Live Nation Finland som till exempel arrangerade konserten med Madonna i Helsingfors i augusti.

– Vi arrangerar shower med stora internationella artister i främst Helsingfors, Åbo och Tammerfors. Att vi nu kommer också till Åland beror förstås på att nya möjligheter öppnat sig där i och med kulturhuset Alandica, säger Hollsten.

– Jag har inte själv sett Alandica men jag har för-

stått att det är mycket fint, tillägger han.

Lyxig enmansshow

Inför premiären på "Tillfällig gäst i livet" sade Jonas Gardell: "Jag tror att föreställningen blir både lite gladare och lite sorgligare än vanligt. Och troligen också böigare. En lyxig enmansföreställning med roligheter, sång och en rejäl dos publikfriari! Det här är inte en show. Det är en kontakt-annons!"

Föreställningen har fått god press var än den visats.

– Pastor Gardell infriar

alla förväntningar. Han leder publiken till kollektiv hysteri!, skrev till exempel Svenska Dagbladet.

Nytt på gång

"Tillfällig gäst i livet" är den tredje i raden av större Gardell-shower som alla blivit stora framgångar, börjande med "Livet" och följt av "Väckelsemöte". Gardell nästa show – som snart sjsätts – skall heta "Trafikplats Glädjen".

JAN KRONHOLM
jan.kronholm@nyan.ax
tfn 528 466

Förebild. Paolo Roberto vill vara med och förebygga droger och kriminalitet bland unga. Arkivfoto: ERKKI SANTAMALA

Paolo Roberto föreläser om droger

Den boxande tv-kändisen Paolo Roberto ska inspirera och peppa åländska ungdomar till att inte testa droger. Roberto har själv en bakgrund som "värsting" och vill göra sitt för att förebygga bråk och knark.

I december kommer Paolo Roberto till Åland för att föreläsa för högstadiel elever. Den före detta proffsboxaren ska prata om hur man lär sig stå emot droger.

Paolo Roberto är känd som värstingen som blev boxare. Som tonåring var han ofta inblandad i slagsmål och drogs

till Stockholms kriminella gäng, där var han känd som "kungen av Kungsan".

I slutet av 1980-talet tog livet en vändning och han var med och startade Non Fighting Generation, en organisation med syfte att förebygga och förhindra bråk genom att vandra i de delar av staden där många ungdomar hänger.

Ingen skräckpropaganda

Efter en tid började han träna boxning och blev proffsboxare. Idag är Paolo Roberto politiskt aktiv och en känd TV-personlighet, nyligen gjorde han rollen som sig själv i

filmen Flickan som lekte med elden.

Enligt Mariehamns juniorhandelskammare, JCI, som ordnar föreläsningen har skräckpropaganda om droger negativt verkningar visat sig vara ett ineffektivt sätt att kämpa mot droger. Roberto kommer i stället att prata om attityder och mental inställning, om hur man klarar av att stå emot och säga nej när omgivningen vill att man skall prova en drog.

Föreläsningen hålls den 11 december i Alandica-huset. På kvällen arrangeras sedan ett drogfritt disko för de deltagande ungdomarna. (tl)

allt du behöver -ändå klöver över!

F:ma ERIK MATTSSON

	GÄLLER t.o.m. onsdag 4/11	GÄLLER t.o.m. måndag 2/11
<div style="background-color: red; color: white; padding: 10px; border-radius: 50%; display: inline-block;"> <p>ROSTBIFF FÄRSK 9,90 kg</p> </div>	Grillade broilerlår kg 2,99	Miniplommontomater Pirkka, 250 g, Spanien (3,80/kg) ask 0,95
	Griskotletter kg 5,90	Päron Conference Rico, Holland kg 0,95
	Rökt skinka Oravais i bit kg 13,00	<div style="text-align: center;"> <p>Bosch kap- och girsåg GCM 8 S Professional</p> <div style="background-color: red; color: white; padding: 5px; display: inline-block;"> <p>Ett parti 399€</p> </div> <ul style="list-style-type: none"> Kapbredder upp till 270 mm Kaphöjder upp till 60 mm Geringsvinklar upp till 58° ger många användningsområden Suveränt dammsug ger ren arbetsplats Klarar spånsågning Handtag med Softgrip för smidig hantering Fräst vinkelskala av hög kvalitet ger lång livslängd Spindellåsningen ger smidiga klingbyten </div>
	Lördagskorv i bit kg 3,90	
	Blåbärsmunk Ålandsbagarn st 0,96	
	Minipainrich Ålandsbagarn st 0,54	
	Österrikare 500 g, Ålandsbagarn (4,72/kg) st 2,36	

SMAKPROVNING
30/10 kl 13-17 Ingolf Hallen ger smakprov på Sohlbergs helgskinka
4/11 kl 12-18 Oravais rökeri ger smakprov på kalkon- och nötrulle

Lördag 1/11
Alla helgons dag
STÄNGT

GODBY TEL 43 250
ÖPPET: VARD 09-20, LÖRD 09-16, SÖND 12-16
BYGGLAGRET: VARD 09-17, LÖRD 09-14, SÖND STÄNGT

“En vacker tradition som ger den där första lilla julkänslan”

Joanna Gustafsson

–Lucia betyder för mig ljus och glädje och vetskapen att man genom insamlingen gör något gott.

Det säger luciakandidat nummer två, Joanna Gustafsson, som har utsett Bodil Ehn-Schauman till den person som hon helst vill lussa för.

För 35 år sedan var Bodil Ehn-Schauman den första ålänning någonsin som valdes till hela Finlands lucia. Då var Joanna Gustafsson inte ens påtänkt och all den uppståndelse som var kring Bodil har följaktligen inte kunnat påverka hennes val.

–Nej, det har det inte gjort. Jag valde Bodil eftersom hon är en stor inspirationskälla för mig. Då jag gick på Ålands folkhögskola var hon en underbar lärare som har blivit min kompis, säger Joanna.

–Men visst är det ju lite häftigt också att det är 35 år sedan Bodil var Finlands lucia!

Ljus och glädje

–Lucia betyder för mig ljus och glädje och vetskapen att man genom insamlingen gör något gott. Det är också en vacker tradition och det ger den där första lilla julkänslan.

Är du van att sjunga och uppträda inför folk?

–Jag har spelat teater och sjungit med andra men jag har inte erfarenhet av att sjunga solo. Men det är ingenting som jag är rädd för utan något som jag ser fram emot.

Vet du vem som anmälde dig?

–Nej, det vet jag inte, säger Joanna.

Sprider glädje

Bodil Ehn-Schauman berättar att hon blev jätteglad då Joanna ringde upp och frågade om hon fick välja Bodil som den som hon vill lussa för.

–Jag blev jätteglad och jätterörd. Joanna är en gullig flicka som jag tycker mycket om. Dessutom är ganska lika, hon kunde vara min dotter, säger Bodil.

–Det bästa med att ha Joanna som elev var att hon alltid sprider glädje. Hon är aldrig negativ.

Fakta/Luciakandidat nr 2

Namn: Joanna Gustafsson.

Ålder: 18 år.

Bor: i Jomala Gottby.

Gör: Studerar andra året på samhälls- och sociala programmet på Ålands yrkeskola med sikte på att bli polis.

Familj: pappa Magnus, mamma Marina och syster Jenny, 11 år.

Intressen: ridning. Arbetar som frivillig i Röda Korsets barnklubb.

TITTE TÖRNROTH-SARKKINEN
tittle.tornroth@nyan.ax

Foto: STEFAN ÖHBERG
stefan.ohberg@nyan.ax
tfn 528 469

Lärare. Luciakandidat Joanna Gustafsson vill lussa för sin tidigare lärare Bodil Ehn-Schauman (i bakgrunden) som varit en inspirationskälla.

VÄLKOMMEN TILL SUPERMARKET KANTARELLEN

Besök gärna vår hemsida!
www.kantarellen.ax

LÖSGODIS
KARAMELLKUNGEN
6⁹⁰
KG

Supererbjudandena gäller torsdag 29 oktober – söndag 1 november

SPECIALFRANSKA
360 g, ÅLANDSBAGARN
EP 3,33/kg **1²⁰**
ST

**FRÖDINGE-
KAKOR** **4⁷⁵**
350 - 565 g, DJUPFRYST
Utan Plussakort 5,92/st ST

Supererbjudande!
**INRE STEK MARINERAD
SPANNMÅLSGRIS**
INHEMSK

4⁹⁵
KG

**VITLÖKS-
KROKETTER** **2¹⁵**
750 g, FELIX
EP 2,87/kg ST

Supererbjudande!

KAFFE
500 g, PRESIDENT
2³⁹
PKT

Begränsning
1pkt/hushåll

BROILERFILÉBIFF **3⁹⁹**
500 - 520 g, PIRKKA
Utan Plussakort 5,63/ask ASK

**PÄRON
CONFERENCE** **5⁸⁹**
Rico, HOLLAND ST

**BONAQUA KÄLL-
VATTEN** **1⁴⁹**
1,5 lit
Utan Plussakort 1,78/st FL

Supererbjudande!
ROSTBIFF FÄRSK
GARANTIMÖRAD, INHEMSK

11⁹⁵
KG

**MINIPLOMMON-
TOMATER** **1⁰⁰**
250 g, PIRKKA, SPANIEN
EP 4,00/kg ASK

Supererbjudande!

LAXFILÉ
NORGE
8⁹⁵
KG

**Öppethållningstider
Kantarellen**

Fredag 30/10 kl. 9-20
Alla helgons dag (lördag)
31/10 kl. 10-18

Alla supererbjudanden gäller så långt lagret räcker!

KANTARELLEN
Nya Godbyvägen tel. 32 840
Månd-fred 9-21, lörd 9-18, sönd 10-18

för dina inköp

“Vårt liv är en helgonverkstad”

–Människor har en lite fel uppfattning att vi firar allhelgona bara för att minnas de döda, men helgen finns också för att fira helgonen, säger kyrkoherde Juanita Fagerholm-Urch.

Hon vill att vi också tänker på relationerna till de levande. Alla kan vara helgon.

På lördag firas alla helgons dag. För många människor är det viktigt att då minnas sina döda genom tända ljus på de anhörigas gravar.

Kyrkoherde **Juanita Fagerholm-Urch** i Sund-Vårdö församling vill påminna oss om att den kyrkliga helgen också har ett annat innehåll.

–Vi firar också helgonen, men många är i dag osäkra på hur man skall förhålla sig till helgon, de känns fjärran från vår vardag. Vi vågar inte tänka oss vanliga dödliga som helgon.

Juanita Fagerholm-Urch ser hela livet som en helgonverkstad.

–Vi och våra förfäder är och har alla varit i helgonverkstad. Vi kan alla bli helgon i Guds ögon. Människan är Guds avbild och det finns något helgonlikt i oss alla.

Vad innebär det då att vara helgon?

–Alla människor får möta prövningar. Det finns många människor som bär på tunga saker. Att vara helgon är att bära och i det att man bär, själv få känna sig buren. Ett helgon är en människa som stretar på, som inte ser till sitt eget utan ser till andra i första hand. Helgonverkstaden sker i det tysta. Det är inte de människorna som får rubriker i tidningarna.

Att vara i helgonverkstaden innebär enligt Juanita också att söka kontakt med Gud och det heliga.

–Den kommunikationen

Tänk också på de levande. Inför alla helgons dag uppmanar kyrkoherde Juanita Fagerholm-Urch oss att också tänka över våra relationer till varandra.

Foto: JONAS EDSVIK

kan vara i tysta suckar eller med ord.

Juanita vill lägga fram en annan viktig tanke.

–Vi skall leva i nuet, givetvis tar vi med oss dåtiden och alla anhöriga som dött, men det är viktigt att vi tänker på våra relationer till dem som lever. Allhelgona skall inte vara en nostalgitripp, utan få oss att tänka på hur vi är mot dem som lever. Vi vet alla att vi skall dö, men inte när. Därför kan vi inte vara nog varsamma och hänsynsfulla i våra relationer.

–Så när man går till graven och tänder ljus för mormor, farmor eller kanske sitt barn, så kan man också ta med sig sina levande nära och kära i tanken och tacka för dem. När vi tänder ljus är det inte bara för att höja mysfaktorn utan

för att vi tror på ett ljus, på ett liv bortom döden.

Vad har du för helgonförebilder?

–Jag har speciellt en person. Hon är sådan som bär mycket för andra. Hon är ett stort stöd för många människor, också för mig. Det finns en stor tillit mellan oss. Den andra blir en sorts famn. Det är inte det lättaste för en präst att hitta sådana relationer. Men när jag tänker efter så finns det flera. Människor som inte bara pratar om sig själva, utan frågar och verkligen vill höra hur man har det.

–Det finns både gott och ont inom oss, men vi kan försöka sträva efter det goda. Det är också viktigt att känna igen det onda i sig.

Vad tycker du om allhelgonatiden?

–Jag tycker väldigt mycket om allhelgona. Löven faller och det blir mörkare, man tänder ljus hemma. Hösten är vilsam. Naturen kommer till vila, också människorna har behov av vila. Vi får ta vilopaus på hösten och när vi dör är det en annan vilopaus. Jag har full förståelse för folk som åker till södern den här tiden, men jag tror det är ganska bra att stanna kvar. Vi behöver inte vara glada och bruna jämt, något annat får gro i oss på hösten. Årstidsväxlingarna är en välsignelse vi har här i Norden. Allhelgona är en övergångsrit i naturen som kan omfatta oss själva.

Vad tror du händer med människan efter döden?

–Jag tror på orden jag säger när jag lägger de tre skovlarna mull på kistan: Av jord har du

kommit, till jord skall du återvända, Jesus Kristus vår frälsare skall återuppväcka dej på den yttersta dagen.

–Vi tror på ett evigt liv, men hur detta ser ut kan jag inte säga. Det som står i Bibelns uppenbarelsebok är poesi. Människan har haft behov av att uttrycka sig om det eviga livet och då kan det bli gator av guld.

Har du personligen upplevt en svår sorg?

–Min pappa är död, men jag lät nog inte den döden komma mig så nära. Vi hade inte en så nära relation. Jag har inget att klaga på eller så, men... jag har nog inte mist så många nära släktingar. Men om jag tänker på församlingsbor som kommit mig nära, då har nog döden också märkt mitt liv. Under det här året kommer

jag att i kyrkan läsa namn på människor som, och nu märker jag att jag nästan börjar gråta, på människor som stått mig mycket nära.

Hur firar du alla helgons dag?

–I kyrkan, i gemenskapen med andra vid altarrundeln. Den är halvcirkelformad, den andra halvcirkeln utgörs av alla dem som är döda. Det är inte en dag i moll, utan en vilodag framom alla andra.

–Vi kan tända ljus inne i kyrkan, på gravarna och hemma. Lyssna på lugn musik, läsa en bok eller gå på vandring i duggregnet. Man bejakar naturens och livets gång.

KATARINA GÄDDNÄS
katarina.gaddnas@nyan.ax
tfn 528 465

Missa inte när Camilla visar mig sin osynlighetskappa

I kvällens på hemmaplan besöker Adam Öhman socialdemokraten Camilla Gunell.

På Hemmaplan

18.30 19.30 21.30 22.30 23.30

Gravgårdstankar med Matts Stenlund: "Här känner man sig extra levande"

–Jag gillar att gå på gravgården, inte för att jag är särskilt sorgsen av mig, men här känner man sig levande. Man måste också vänja sig vid att vara död, säger skådespelaren Matts Stenlund.

Gillar gravgårdar. Skådespelaren Matts Stenlund tycker det är bra att vänja sig vid att vara död. Foto: JONAS EDSVIK

Marken lyser av lönnlöv. I varje vindpust fylls luften av singlar gula post-it lappar som påminner oss om att naturen förbereder sig för höst och vila. Men på trädgrenarna finns redan nya skott för nästa år. Naturen har förskott på uppståndelsen.

Skådespelaren **Matts Stenlund** strosar bland gravarna, pekar och berättar.

–Där är mina föräldrars grav, där är mina farföräldrars. Här ligger Lydia, den sista som bodde i mitt torp.

Fast det är en vardag mitt i veckan finns en hel del människor på begravningsplatsen. Folk reder gravarna inför allhelgona. En äldre kvinna med ett barnbarn tänder ljus på en grav. En man kommer med en kärra granris och silverek.

–Jag och mina bröder turas om att sköta gravarna ett år i taget, men jag brukar nog gå hit ändå. Det är lugnt och skönt och här känner man sig extra levande. Man måste vänja sig vid att vara död. Jag är i den åldern att jag får mer och mer kompisar här, säger Matts och skrattar sitt sneda leende.

Skratta måste man ibland, också åt döden. Det är ett sorts försvar och hur smärtsam en personlig förlust än är så kommer vi inte ifrån att döden är en naturlig del av livet. Matts har många roliga anekdoter om dödsfall och begravingar

–Fast det är en annan sak med olyckor och plötsliga dödsfall. Jag fattar inte hur folk orkar efter att de förlorat ett barn, en fru eller en man.

När Matts var liten dog en av hans kompisar.

–Så var jag som vuxen med om en elolycka. Vi försökte återuppliva mannen, men han dog ändå. Det tog många år innan jag riktigt kom över det.

Matts hejar vänligt på en kvinna vi möter.

–Man träffar alltid folk här!

–Jag tror inte det är slut när man dör. Själen lever vidare. Det har hänt när jag stått vid någon väns grav, ofta just efter dödsfallet kan jag känna en enorm närvaro. När kanske tycker jag är tokig, men det har nog hänt att jag kommit hit och talat lite med farmor om jag haft en viktig fråga. Jag tycker annars också att det är viktigt att minnas de gamla och vad de gjort för oss.

–Valdemar Nyman skrev en gång något i stil med att: "De döda är blommor i min själ". Det tycker jag är fint.

Kyrkan är stängd, som kyrkorna måste vara nuförtiden för att skyddas för vandalism och stölder.

–Jag förstår det, men jag önskar kyrkorna kunde vara öppna, så man kunde vara där.

Rädd för döden är han inte.

–Inte för min egen, men för andras. När det väl är dags för mig så är säkert också jag rädd. Skräcken är ju att bli liggande åratals i långvård, fånge i ens egen kropp.

Får han välja vill han dö som Skalle-Pär i **Astrid Lindgrens** Ronja Rövardotter.

–Att man hinner ta farväl av folk ordentligt.

Han har redan bestämt vad det skall stå på hans gravsten: "Jag visste att det skulle gå så här!".

Alla skådespelare och artister är itutade att "The show must go on". Publiken måste få valuta för sina pengar oberoende av hur skådespelaren mår.

Matts Stenlund spelade teater dagen efter att hans pappa dött. Det var en uppsättning av Mio min Mio där ett av huvudtemana är sökandet efter en far.

–Jag spelade till hans ära. För pappa var det alltid viktigt att man jobbade och gjorde det man skulle. Jag hade inte berättat för någon annan i gruppen att min pappa dött, då hade jag inte klarat av det.

–Man hör ibland om demonregissörer som sliter sina skådespelare från döds-

bäddar. Men inte ens teatern är så viktig att man kan gå från en dödsbädd.

Matts var god vän med **Hans Jonstol**.

–När han dog fick det mig att tänka efter, man får vara glad för den tid man har kvar.

Matts mamma dog får några år sedan.

–När jag tänker tillbaka på det så minns jag att det på något konstigt sätt också kom en hel del kraft ut ur det.

Tre saker är det viktigt att man sköter när man har akut sorg, säger Matts.

–Man skall vara noga med mat, sömn och motion.

Vi har spankulerat runt i lövhögarna på kyrkogården en lång stund. Det är kallt om fötter och händer. På många av gravarna brinner det ljus. En stor flock kajor cirklar runt Jomala kyrkas höga torn. En sak vill Matts påminna om till sist.

–Få människor har på dödsbädden beklagat sig över att de tillbringat för lite tid på kontoret.

KATARINA GÄDDNÄS
katarina.gaddnas@nyan.ax
tfn 528 465

FK

FastighetsKonsult^{RFM}

Torggatan 3. | tel 29 066 | www.fk.ax
– ledande mäklare och fastighetsvärderare –

Bostadshus vid Svedjevägen i Söderby, Lemland.

Huset är uppfört i lösvirke i ett plan gå gjuten platta 1970 och omfattande renoveringar utförda 2005-2009. Huset totala våningsyta är ca 179 m², varav inre golvytan utgör ca 142 m² inrymmande vindfång, hall, wc, tre sovrum, klädkammare, vardagsrum med öppen spis, kök, stor matplats med braskaminen, badrum, bastu, groventré, förråd och grovkök. Fristående garage/förråd på gjuten platta ca 60 m². Uppvärmning via luftvärmepump, eldning i öppna spisen/braskaminen och direkt elvärme. Tomten består av två tomter om totalt 2 180 m². Huset nydränerat 2009.

Tillträde enligt överenskommelse.
Utgångspris: 129 000 €.
Förf: Markus Fellman Tel: 291497

Bostadshus i Österkalmare, Jomala.

Huset uppfört 1958 i 1½ plan jämte källare. Tomt 1 540 m² med begränsad sjöutsikt. Huset inr hall, wc, kök, sovrum, vardagsrum och matsal i entréväningen och hall, wc, skrubbar och två sovrum på övre våningen. Källaren inr matkällare, pannrum, förråd, oljetank, grovkök/dusch och garage. Vattenburen centralvärme från oljepanna.

Tillträde omgående.
Utgångspris: 99 500 €.
Förf: Markus Fellman Tel: 291497

Bostadshus med stora garage/verkstadsutrymmen i Gölby, Jomala.

Huset uppfört i lösvirke i ett plan 1975-76 och tillbyggt 1981 med ett stort garage/verkstadsutrymme om ca 60 m² vy. Huset inr vindfång, hall, badrum, klädkammare, tre sovrum, vardagsrum, kök, groventré/grovkök, bastu, garage, förråd och pannrum. Uppvärmning vid vedpanna eller oljepanna.

Tillträde enligt överenskommelse.
Utgångspris: 120 000 €.
Förf: Markus Fellman Tel: 291497

Intresserad av våra övriga objekt?
Besök oss på www.fk.ax
Torsdagsöppet till kl. 18.00

Har du förlorat ditt husdjur?

www.djurskydd.net

Nya Åland

*** KALMERS ***

Fr.o.m. 1 november kan Kalmers respektive Elgigantens presentcheckar lösas in endast på respektive bolag.

GIGANTEN
DET ÄR DUMT ATT BETALA FÖR MYCKET™

Optimism på psykiatrins jubileum

–Vi siktar mot månen, missar vi den har vi alltid stjärnorna kvar, sade klinikchefen Juha Ahlroth då psykiatrin på Åland i går firade sitt 75-års jubileum på Grelsby sjukhus.

De som deltog var överens om att den åländska mentalvården sedan starten präglats av både kvalitet och god anda och de var också överens om att framtiden ser ljus ut.

Den psykiatriska vården på Åland hade ingen organiserad struktur innan nybyggda Grelsby sjukhus efter många om och men öppnade sina dörrar år 1934. Då man firar den åländska psykiatrins 75-års jubileum är det därför naturligt att tideräkningen börjar just 1934 och också att Grelsby sjukhus spelar en självklar huvudroll i sammanhanget.

På den fullsatta jubileumstillställningen i går framkom att det finns en viktig aspekt som går som en röd tråd genom de senaste 75 åren, nämligen något som alla involverade kallar för Grelsby-andan.

Ester Thölix

Hur definierar man då Grelsby-andan?

Överskötare **Gunnar Sjöblom** har år 2000 skrivit en pro gradu avhandling i vårdvetenskap där han har forskat närmare i de idémönster som dominerade på Grelsby från starten fram till 1960-talet. "Den gamla Grelsby-andan", heter avhandlingen.

I sitt tal på jubileet i går berättade Sjöblom om avhandlingen och i samband med det gav han också Grelsby-andan ett personnamn: Ester Thölix.

Med respekt

Ester Thölix anställdes 1934 som avdelningssköterska vid sjukhuset, två år senare blev hon översköterska och den posten hade hon tills hon 1960 blev pensionerad.

Gunnar Sjöblom har i sin avhandling intervjuat personer som arbetat med Ester Thölix och alla tycks vara ense om att hon var en människa med ett stort, varmt och empatiskt hjärta. Hon uppoffrade sig för sina patienter och hon ville att alla människor skulle bemötas med respekt.

Hjärtat med

–Det fina är att Ester Thölix inställning till människan har förts vidare genom åren och lever kvar. Jag hoppas att vi, som nu, alltid har hjärtat med oss då vi möter framtiden och patienterna., avslutade Gunnar Sjöblom i går.

Överläkaren på Grelsby, klinikchef Juha Ahlroth, tog i sitt tal upp andan ur en medicinsk synvinkel.

–Vi står inför banbrytande saker, sade han.

–Från att psykiatrin tidigare handlat om diagnoser och sjukdomar handlar det nu om att hålla människan frisk.

Utveckla människan

–Vår uppgift är att utveckla människan och att "vaccinera" folk så att kommande generationer också hålls friska.

Ahlroth konstaterade bland annat att man nu vet att det inte går att skilja kroppen från själen och att våra tankar, attityder och inställningar påverkar vår livslängd.

–Begrepp som anpassa och

Nytt porträtt. Överskötare Gunnar Sjöblom avtackade pensionerade Doris Bäcklund och Anni Jansson för värdefull information om Grelsby-andans skapare, översköterskan Ester Thölix. Han har också sett till att porträttet av Thölix nu hänger bredvid dem av sjukhusets läkare.

Optimistisk klinikchef. Juha Ahlroth kallar Grelsby sjukhus för en tvångströja och ser med optimism på framtiden som innehåller både en flytt till nya lokaler i Mariehamn 2011 och nya psykiatriska metoder.

acceptera finns i modern psykiatri, vi kan lära oss att leva lugnt fast det stormar runt oss, sade Ahlroth.

Tusentals tankar

Mycket handlar, enligt klinikchefen, om att bygga en bättre värld att leva i men framför allt också om att lära människan att ta sitt ansvar och påverka sin situation.

–En vana blir lätt en livsstil och vi har ju livsstilssjukdomar. Det är viktigt att hålla balans med sitt eget liv, sade han.

–Men allt kan man inte ändra

på och då hjälper psykiatrins nya läror. Det går tusentals tankar genom en människas huvud, fastnar man vid varje blir livet svårt.

Bästa personalstyrkan

Juha Ahlroth, som kom till Grelsby 1986, gav i sitt tal den psykiatriska vården på Åland ett mycket högt betyg.

–ÅHS har den bästa personalstyrkan jag har varit med om och man har också satsat på utbildning av personalen, sade han.

–Nu kan vi dessutom se fram

emot nya utrymmen i Mariehamn, vi lämnar den här tvångströjan som Grelsby sjukhus ju är.

Det är ingen tvekan om att den ledande läkaren inom psykiatri ser optimistiskt på framtiden.

–Vi siktar mot månen, missar vi den har vi alltid stjärnorna kvar!

Frisk kärna

Många hade kommit för att uppvakta på jubileet. Här fanns både representanter för olika instanser, myndigheter och

privata som samarbetar med Grelsby sjukhus och före detta anställda.

Landskapsregeringen representerades av landskapsläkare **Birger Sandell**.

–Det är skönt att höra att allting i dessa tider inte bara handlar om siffror utan att det finns en frisk kärna inom vården. Ni jobbar med humanitet, medmänsklighet och värme som utgångspunkt. Från landskapets sida uppvaktar vi med en enkel gåva som ni kan ta med då ni flyttar till Mariehamn. Vi hoppas att den absorberar Grelsby-andan, sade landskapsläkaren.

Bästa jobbet

Grelsby-andan lyftes också fram av bland annat **Christian Beijar** som representerade både stadens sociala förvaltning och intresseföreningen för psykisk hälsa, Reseda.

–För 37 år sedan hade jag sommarjobb på Grelsby. Det är det bästa jobb jag har haft. Det har påverkat mig privat, yrkesmässigt och politiskt, sade han.

För underhållningen i går stod **Krister Östermark** som sjöng visor av bland andra **Mikael Wiehe** och **Cornelis Vreeswijk**.

I den sista visan sjöng dock alla med: "Nu ska hela rasket rivas, nu ska hela rasket bort"...

TITTE TÖRNROTH-SARKKINEN
tittle.tornroth@nyan.ax

Foto: **JONAS EDSVIK**
jonas.edsvik@nyan.ax
tfn 528 471

Leende hus. Ålands hälso- och sjukvård uppvaktade jubilerande psykiatrin med en teckning av läkaren Klara Nyberg. Bilden visar flytten från Grelsby till sjukhusområdet i stan där alla byggnader ler välkommande.

Intern artist. Mentalvårdaren och trubaduren Krister Östermark uppträdde med visor. Han flyttade till Grelsby med sina föräldrar 1967 och har jobbat med psykiatri i Sverige innan han återvände till Åland.

Fyren Koxnan lyser på nytt

■Koxnans fyr, som ligger norr om Geta, slocknade före sommaren. Men nu har farledsskötarna tänt den igen.

–Elsystemet var gammalt och slitet, nu har vi byggt om hela systemet och allt är splitternytt, säger farledsmästare **Dennis Holmström**.

I fyren finns nu LED-lyktor istället för de äldre glödlampsmodellerna.

–De här borde hålla ett tiotal år, säger Holmström.

Båtar som kommer norrifrån passerar Koxnan eftersom den ligger i farleden. Lagom till höstmörkret har man alltså fått igång fyren.

–Grejerna kom för ett tag sedan och den första lugna dagen äkte vi ut. Koxnan ligger på ett ställe som inte är så lätt att slippa ut till i alla väder, säger Dennis Holmström.

Farledsstationens utsända gör två kontroller varje år, en om våren och en om hösten. Just nu pågår årets andra tillsyn.

–Vi har inga andra större ombyggnationer på gång, utan nu ser vi till att allt är i skick till vintern. (mt)

Diskriminering på Åland utreds igen

■Diskrimineringsombudsman, DO, **Veronica Larpes-Papadopoulou** har gett ÅSUB i uppdrag att göra en uppföljande undersökning gällande diskriminering på Åland.

En liknande undersökning gjordes år 2007 under titeln "Olika behandling i lika situation. Om diskriminering i det åländska samhället", och tanken är att genom uppföljningen kunna redovisa hur diskrimineringssituationen ser ut i det åländska samhället.

"I hur stor omfattning upplever man sig vara utsatt för diskriminering. Har det skett någon förändring under perioden 2007-2010 och i så fall på vilket sätt." skriver DO i ett pressmeddelande.

Enligt rapporten från 2007 var det 30 procent, eller 5.400 av 16-69-åringarna, på Åland som har upplevt sig diskriminerade och det var i arbetslivet som den största diskrimineringen återfinns.

Den nya rapporten beräknas vara klar hösten 2010. (ab)

Ny chans bli ledande revisor

■Landskapsregeringen lediganslår igen tjänsten som ledande revisor efter **Agneta Mannberg-Jansson** som går i pension den 1 mars.

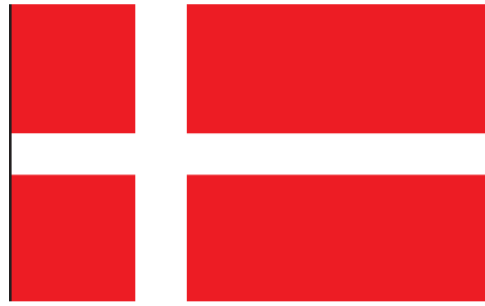
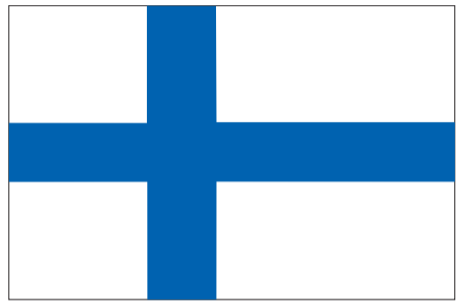
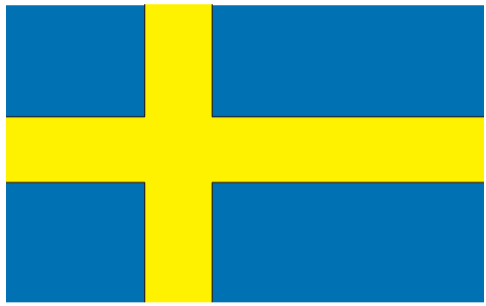
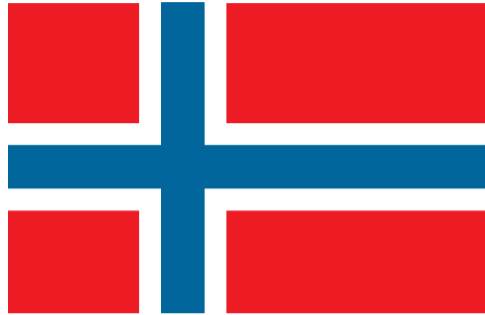
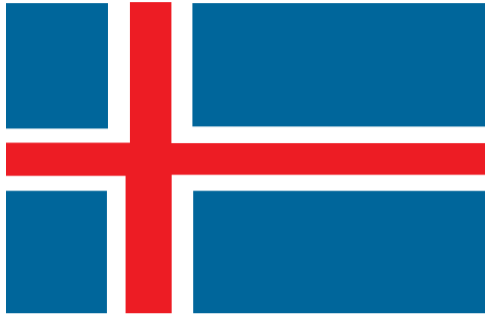
När tjänsten tidigare var utlyst som tillfällig var landskapsregeringens bostadslänsinspektör **Sten Eriksson** ende sökande. Nu utlyses en ordinarie tjänst, och Eriksson kvarstår som sökande.

Varmt stearinljus orsakade Arkenlarm

■På onsdagseftermiddagen gick automatalarmet på hotell Arkipelag. Mariehamns räddningsverk och Strandnäs frivilliga brandkår ryckte ut, men väl på plats kunde man konstatera att det inte brann.

Orsaken var ett stearinljus som rykte så pass att brandalarmet gick. (mt)

Statsledare ger nordisk union kalla handen

Ett enat Norden. En nordisk union med danska Drottning Margrethe II som gemensamt statsöverhuvud vore en bra idé, tycker den svenska historikern och tidigare direktören för Kommunförbundet Gunnar Wetterberg. Men de nordiska regeringscheferna är tveksamma till förslaget. De vill istället satsa på det nordiska samarbete som redan finns i dag.

NORDISKA RÅDET. En nordisk union? Nej tack, säger de nordiska regeringscheferna. Istället vill de satsa på att fördjupa det nordiska samarbete som redan finns.

Den svenske samhällsdebattören Gunnar Wetterberg skrev inför Nordiska rådets möte i Stockholm en debattartikel i DN. Det förslag han för fram har fått stor uppmärksamhet.

Wetterberg anser att de fem nordiska länderna bör gå ihop till en nordisk union för att tillsammans bli världens tionde största ekonomi, strax efter Kanada och Spanien men rejält mycket före Ryssland och Brasilien.

Var för sig "piper de nordiska länderna bara i marginalen", anser Wetterberg.

Han radar upp argument efter argument för ett nordiskt statsförbund.

Större makt

Ett enat Norden skulle kunna hävda nordiska värden och intressen på ett mer kraftfullt sätt än idag, menar han. "Som representanter för en av de fem-sex starkaste ekonomierna i EU

skulle Nordens företrädare kunna tala med en helt annan tyngd än i dag. Det borde kunna locka fler nordiska politiker att ägna sig åt EU, med nyckelpositioner i kommissionen och parlamentet inom lättare räckhåll än i dag".

I det första skedet skulle den nordiska unionen förhandlas fram genom regeringarna. "På sikt ska man kanske sträva efter en federation med två kamrar, ett underhus med proportionella val och gränsöverskridande listor och en senat där ländernas storlek inte blir lika avgörande för mandatfördelningen".

Förbundsstaten skulle sköta bland annat utrikes- och säkerhetspolitik, finanspolitikens ramar, invandring och forskning. De nordiska länderna skulle tillsammans ha en befolkning på 25 miljoner invånare.

Språkundervisning

Det självklara valet som gemensamt statsöverhuvud skulle vara danska Drottning Margrethe II, tycker Gunnar Wetterberg. "Om det är för svårt att för de andra skulle posten sedan rotera mellan länderna".

Språkkunskaper är en förutsättning för att unionen ska fungera. "En lösning kan vara att alla elever redan från början läser ett andra nordiskt språk vid sidan av sitt modersmål".

Jurister skulle få i uppgift att harmonisera lagstiftningen mellan länderna. Visserligen en stor uppgift men det finns en löftesrik tradition att falla tillbaka på: "Under 1900-talets första årtionden bedrevs ett imponerande nordiskt lagstiftningsarbete som på många områden – inte minst kvinnans ställning – ledde till samtidens mest framsynta regelverk."

Inte realistiskt

Frågan lyftes i tisdags på en presskonferens med de nordiska statsöverhuvuderna. Av svaren att döma är de inte alltför entusiastiska till idén.

– Jag tror inte det är en klok väg att gå, sade Norges statsminister Jens Stoltenberg.

– Vi har ett välfungerande nordiskt samarbete, det ser alla vi som följer det inifrån. Det är komplicerat att samarbeta över gränserna men det skulle vara ännu svårare

att ta det här steget, tyckte Sveriges vice statsminister Maud Olofsson.

Statsminister Matti Vanhanen sade att frågeställningen är värd att beakta men avböjde ytterligare kommentarer.

– Förslaget är för stunden inte realistiskt, kommenterade Vanhanen till Yle.

Vanhanen vill istället satsa på att öka samarbetet inom EU.

Jolmigt prat

Men Gunnar Wetterberg anser att pratet om ett ökat nordiskt samarbete är jolmigt. Förbundsstaten skulle däremot innebära en stor och genomgripande förändring.

"Den svenska kaxigheten har lagt sig under de senaste årtiondena – det är Norges ekonomi som gått starkast, det är Finland som kommit längst i forskning och modernisering och det är Danmark som tidigt hanterade många av den ekonomiska omsättningens problem."

ANNIKA KULLMAN
annika.kullman@nyan.ax
tfn 528 455

RIKSNYTT

President för hela Europa? Finlands president har nämnts som en kandidat för EU-presidentsposten, men enligt Lissabonfördraget kan den permanenta ordföranden för Europeiska rådet inte samtidigt kunna inneha nationella uppdrag. Bilden togs i somras, när Halonen och hennes följe besökte Åland. Foto: AXEL KRONHOLM

Presidentval redan i vår om Halonen blir EU-president

HELSINGFORS. Tarja Halonen har nämnts som tänkbar EU-president och kunde tillträda posten innan hennes nuvarande mandatperiod löper ut år 2012. I så fall kunde Finland välja en ny president i vår.

– Jag har svårt att tänka mig något annat förfarande än det som gäller bestående förhinder. Presidenten skulle själv begära avsked och statsrådet kunde utifrån det konstatera att de här bestämmelserna tillämpas.

Ingen vikarie

Veli-Pekka Viljanen professor i författningsrätt vid Åbo universitet, anser att posten som permanent ordförande för Europeiska rådet, är av sådan kaliber att en sittande president kunde ta emot det mitt under sin mandatperiod.

Finlands grundlag innehåller enligt Viljanen inga bestämmelser kring att presidenten avgår mitt under sin mandatperiod. Främst med tanke på sjukdom finns det dock en bestämmelse om hur man förfar om presidenten får bestående förhinder att sköta sitt uppdrag.

Enligt Lissabonfördraget ska den permanenta ordföranden för Europeiska rådet, det vill säga EU-toppmötet, inte samtidigt kunna inneha nationella uppdrag. Den här så kallade EU-presidenten skulle utses för två och ett halvt år i taget.

Även om statsministern brukar vikariera för presidenten kan man enligt Viljanen inte tänka sig ett så långt vikariat.

När president Urho Kekkonen avgick i oktober 1981 dröjde det bara tre månader innan det hölls presidentval. (FNB)

Höll anförande. Veronica Thörnroos (C), nordisk samarbetsminister för Åland, berättade kort om hur utflaggningar av fartyg till Sverige påverkar Åland. Foto: PRIVAT

Thörnroos talade snus i NR

NORDISKA RÅDET. Glöm inte bort individen i beslutsfattandet, uppmanade Veronica Thörnroos de nordiska parlamentarierna under onsdagens generaldebatt. Hon berättade bland annat hur utflaggningen påverkar de åländska skatteintäkterna.

Veronica Thörnroos, som utöver trafikminister även är nordisk samarbetsminister för Åland, talade om åländska problem i relationerna med Norden och EU. Samtidigt påpekade hon att det är politiska beslut som ligger bakom gränshindren och att det därför är politikerna som ska arbeta för att rasera dessa.

– När ni stiftar lagar måste ni komma ihåg att fundera över vad den här lagstiftningen be-

tyder för våra omkringliggande regioner runt Östersjön. Hur kommer vår lagstiftning att påverka dem? Kommer den att påverka?

Snusets betydelse

Istället för att diskutera frågorna på ett mer övergripande plan valde hon att lyfta fram ett åländskt individperspektiv.

– Det är svårt att förklara varför han som bor i granngården och tidigare jobbade på ett finskflaggat fartyg och betalade sin kommunalskatt till Åland numera arbetar på ett svenskflaggat fartyg.

Skatten går nu till Sverige och ingenting kommer Åland till godo, säger Thörnroos.

– Det är lite komplicerat att förklara att det egentligen beror på snuset. Jag vet att Sverige under sitt EU-ordförande-

skap inte vill höra någonting om Åland och snuset och den orättvisa som vi känner för att vi inte får sälja snus på de fartyg som bär åländsk eller finsk flagg.

Fartyg förearen

Det är vidare svårt att argumentera för varför en ålänning ska investera 4.000 euro i en avloppsanläggning när 5.000 fartyg passerar utanför Ålands gräns på internationellt vatten, menar Thörnroos.

– De flesta av fartygen släpper sitt avfall direkt i sjön. Det blir ett pedagogiskt problem att förklara att vi vill ta hand om miljön men att vi inte har anläggningar i våra hamnar så att vi kan göra det.

ANNIKA KULLMAN
annika.kullman@nyan.ax
tfn 528 455

Busbakelser med bild!

Tack vare vår marsipanskrivare så kan vi nu erbjuda Halloweenbakelser med Busbilder.

Årets halloweenbakelse har 8 st olika motiv och är gjorda på tårtbotten fylld med blodapelsinmousse, busligt gott. Vi mixar motiven friskt i askarna..

PUMPATÅRTAN

har blivit en favorit och har därför samma fyllning som i bakelsen, Kusligt god.

Finns i Din butik.

– Nybakat, gott, sex dagar i veckan!

Maria Nykvist
Epost: maria.nykvist@nyan.ax
Telefon: 528 478

sport

” Rosenborg borde ge Lagrell en smäll.
FÖRRE NORSKE STORPELAREN JAHN IVAR ”MINI”
JAKOBSEN FÖRDÖMER SVENSKA FOTBOLLSFÖR-
BUNDETS AGERANDE KRING ERIK HAMRÉN

Sista uppladdningen inför VM

STYRKELYFT. På lördag reser Kenneth ”Kenta” Sandvik och Marcela Sandvik till New Delhi i Indien för att tävla i VM i styrkelyft.

Nya Åland följde paret under ett av de sista träningspassen inför mästerskapet.

Det är måndag kväll och i Idrottsgårdens gym tränar Kenneth och Marcela hårt inför nästa veckas VM. Idag är det bänkpress som står på schemat, och Marcela berättar att just det är hennes favoritmoment.

–Jag hoppas att jag ska ta mer än 115 kilo i bänkpress. Det borde kunna räcka till silvermedalj i det momentet. Det finns en rysk tjej som klarat 120 kilo, jag har 110 kilo och så finns det en finsk tjej som klarat 95, så där borde jag kunna ta en medalj.

Kenta däremot har inga förhoppningar om att slå sitt tävlingsrekord i bänkpress.

–Jag har ett tävlingspers på 345 kilo och jag har ingen chans att slå det idag, kan jag ta 305 kilo får jag vara nöjd. Jag är lite för lätt för de riktigt stora vikterna, jag är ändå 20 kilo lättare idag än när jag var som tyngst och det tar på resultatet, säger han.

Korsryggsproblem

Både Kenta och Marcela säger att uppladdningen inför VM går riktigt bra.

–Att hålla sig skadefri är det viktigaste, gör man det är man långt på väg och jag har klarat mig ganska bra på sista tiden, säger Kenta.

Marcela oroas dock av sin korsrygg.

–Jag drog 145 kilo på en klubb tävling för en månad sedan men då hade jag lite ont i korsryggen, men kan hända att det känns bättre på VM. Korsryggen påverkar nog mer psykiskt än något annat, när man går till stängen och tänker att kanske det kommer att göra ont när man lyfter.

Hindrar det dig från att köra för fullt under tävlingen?

–Nej sedan på tävling ger man allt. Går det inte så går det inte.

Provat ut skjortor

I samband med måndagens träning provade Kenta och Marcela ut nya bänkpressskjortor, och paret säger att de hittat varsin som passar riktigt bra.

–Förut har jag bänkat med min fem år gamla bänkskjorta som jag tävlade med i 48 kiloklassen. Jag provade säkert 10 till 15 nya skjortor men nu har

Sista förberedelserna. Marcela Sandvik och Kenneth Sandvik reser till Indien på lördag för att tävla i VM i styrkelyft. Under veckan har de testat formen och lyft riktigt tunga vikter i Idrottsgårdens gym.

jag äntligen hittat en som passar, säger Marcela.

Att skjortans passform är viktig är det inget snack om.

–Bara en sådan sak kan innebära att man tar tio kilo mer eller mindre så det är väldigt avgörande att skjortan passar. Jag har hittat en som är ganska bra, den var åtminstone bättre än den jag hade på klubb tävlingen sist, säger Kenta.

400 kilo för brons

På tisdag inleder Marcela sitt tävlande i Indien och hon sticker inte under stol med att hon siktar på medaljerna.

–Jag skulle väldigt gärna ha en totalmedalj från VM i styrkelyft, styrkelyft för mig är större än bänkpress.

På klubb tävlingen senast tog Marcela 155 kilo i knäböj, 115 kilo i bänkpress och 145 kilo i marklyft. Upprepar hon den bedriften borde åtminstone bronset vara inom räckhåll.

–Då tog jag totalt 415 kilo och kanske det räcker med 400 totalt för bronset. De fyra bästa i vikt klassen har tackat nej till VM för att istället vara med i World Game, så kanske finns det en liten chans att det blir brons för mig.

Realistisk chans

För Kenta blir det troligtvis svårare att knipa en VM-medalj. Han tävlar i +125

Realistisk. Kenneth Sandvik säger att hans medaljchans mycket beror på hur de övriga lyftarna presterar. Om flera misslyckas samtidigt som Sandvik har en bra dag kan det räcka till VM-medalj.

kiloklassen och motståndet där är riktigt tufft.

–Det är inte riktigt i mina händer, det hänger mer på om de andra misslyckas, säger han.

Kenta har ännu ingen medalj från VM i styrkelyft. Från EM har han däremot en medalj av varje valör.

–Det skulle vara skönt att åtminstone kunna lasta på det som krävs för att ta medalj, men om alla har en bra dag kan medaljerna bli dyra. Det kan bli så att man måste ta 1050 totalt för medalj och det klarar jag inte.

På klubb tävlingen senast lyfte Kenta totalt 1002,5 kilo.

Han säger dock att det resultatet kan förbättras rejält.

–I marklyft tog jag 317,5 kilo vilket var personligt rekord, men i knäböj och bänkpress finns mer att ge. Jag har en förhoppning om att lyfta 1020 kilo totalt. Det ska inte räcka till medalj men man kan ju alltid hoppas. Allt kan ju hända, särskilt nu när VM går i Indien. Folk kan få problem med magen och det är varmt och jobbigt för oss tjockisar, så vi får se hur det går.

MALIN LUNDBERG/MARIA NYKVIST
sport@nyan.ax

Foto: **STEFAN ÖHBERG**
stefan.ohberg@nyan.ax

Medaljchans. Marcela Sandvik har goda chanser att ta medalj då flera av hennes tuffaste konkurrenter står över VM i år.

Fakta/VM-merieterna

Kenneth Sandvik:

- Åtta i VM i styrkelyft 2004
- Fyra i VM i styrkelyft 2005
- Fyra i VM i styrkelyft 2008

Marcela Sandvik:

- Femma i VM i styrkelyft 2004.
- Femma i VM i styrkelyft 2005, brons i bänkpress.
- Sexa i VM i styrkelyft 2006, brons i bänkpress.
- Tolv i VM i styrkelyft 2007.
- Åtta i VM i styrkelyft 2008.

Källa: www.kraftsport.nu

Damlandslaget slog Portugal

■FOTBOLL. Finlands damlandslag vann på onsdagen över Portugal med 1–0 i VM-kvalet. Inhopparen **Maija Saari** sköt segermålet i den 49 minuten.

Ålands **Annica Sjölund** spelade hela matchen.

Efter segern delar Finland ledningen i kvalgruppen med Italien, båda lagen har vunnit sina tre första kvalmatcher.(FNB)

Tuominen ny ordförande i ÅIBF

■INNEBANDY. Vid Ålands innebandyförbund höstmöte i måndags valdes **Jan Tuominen** till ny ordförande. Förbundets sittande ordförande **Stefan Boman** hade undanbett sig återval, likaså medlemmarna **Göte Winé** och **Leif Sjöblom**.

I styrelsen ingår, förutom Tuominen, följande: **Jill Facius-Flöjt** (ny), **Christer Nyman** (ny), **Kristian Karlsson** (ny), **Peter Gerkmán**, **Niklas Eriksson** och **Janne Smeds**. (mn)

Ingen asfalt till Vårdö IK

■SPORT. Vårdö idrottskamrater får inget bidrag för att asfaltera banorna på Vårdö idrottsplan.

Det har landskapsregeringen beslutat. Anhållan avslogs i samband med fördelningen av årets Paf-medel för idrottsredskap och anläggningar.

Landskapet meddelar att Vårdö IK istället får lämna in en ny ansökan inför 2010. (ml)

DAI

Klubb tävling, 27 oktober, 10 deltagare
1) Kim Brandt, 2) Nanny Henriksson, 3/4) Lillian Lampén 3/4) Victor Fallander
Bästa utgång: Kim Brandt 116
Minst pilar: Kim Brandt 16
180: -

Sportens kom ihåg

■ **IFK veteranhockey:** Lördagsträningarna igång fr.o.m. 31 oktober 13.00. Träningssmatch mot Sala Hockey lördag 7 november 16.30.

■ **Motionserien i ishockey:** Nu är det dags igen att anmäla lag till motionserien i ishockey. Sista anmälningsdag 28 oktober. För mera information ring Henning Karlsson tel. 0457-3421636.

■ **ÅSSF-Skytte:** Stödskytte cup 3, samtidigt som Gubbdagis, i Bredmo skyttehall tisdagen den 3 november kl. 13.00. Sportskytteföreningen lånar ut luftgevär ifall du inte har eget. Oberoende av ålder eller kön tävlar alla i samma klass. Kom med och prova på!

■ **Öspelens tackfest:** Alla öspelsfunktionärer är välkomna till tackfesten ombord på Rosella den 12 november. Incheckning från kl. 17, retur kl 24. Färjan är helchartrad! Anmäl dig senast 2 november till maria-theres.nykvist@vikingline.fi eller via växel 26011 (Maria- Theres). Ytterligare info www.natwestislandgames2009.ax

Nu är det klart med Virta

FOTBOLL. Nu är det klart att **Mikael Virta** blir kvar som andretränare i Åland United nästa säsong.

Som Nyan tidigare berättat skulle Virta skriva under med Åland United den här veckan. På onsdagen offent-

liggjorde klubben att det är klart att andretränaren fortsätter.

Virta har redan tidigare arbetat med **Marianne Miettinen** inom Finlands fotbollsforbund och nu ska han alltså arbeta under hennes ledning med ÅU nästa år. (ml)

Stannar. Mikael Virta (närmast kameran) fortsätter som väntat som andretränare i Åland United även nästa år.

Foto: **FREDRIK TÖRNROOS**

■TRAV. Kjell Mattsons Ailante blev tvåa i V65-1 på Jägersjö i tisdags kväll.

Tommy Zackrisson och Ailante låg dock länge i ledningen i loppet som gick över 2140 meter, men blev passerade av **Tommy Karlstedt** och Skip Dimanche just för mål linjen.

För andraplatsen fick Mattsson 20.000 kronor. (mn)

Hälsa guiden

Vaknar du mitt i natten? Är din mage extra känslig eller är du bara trött och hängig? Hälsoguiden publiceras sista torsdagen varje månad och ger information om var hjälpen finns eller var du finner svar på dina frågor.

I TJÄNST FÖR DIN HÄLSA

MEDIMAR

- Läkarmottagning
- Företagshälsövård
- Laboratorium, öppet från kl 07.30
- Fysioterapi
- Vaccinationer och sjukvård
- Idrottsmedicin
- Ortoped
- Hudläkare
- Gynekolog
- Ögonläkare
- Öron-, näs- och halsspecialist
- Medicinsk laser
- Kostrådgivning/leg. näringsterapeut
- Psykolog och psykoterapi

TIDSBESTÄLLNING TEL 14 404
vardagar kl 8-16, fredagar kl 8-14.15

MEDIMAR, Torggatan 10, 22100 Mariehamn
Tel: +358-18-14404 Fax: +358-18-14407
Epost: receptionen@medimar.ax www.medimar.ax

Vill du ändra
dina drogvanor?
Behöver du anhörigstöd?

KONTAKTA
**ALKOHOL & DRUG-
MOTTAGNINGEN**
Missbrukarvården tel 531 720
Styrningsgatan 2A, II vån.

VI HAR
TYSTNADSPLIKT!

www.mariehamn.ax/
service/socialservice

CITYLÄKARNA
NORRAGATAN 17

Tidsbeställning
vardagar 8-16,
tel 22 700

Allmän läkare
Kaj Mattsson
Bo-Anders Kuhlman

Laila Andersson

Spec. barn o. allmän medicin

Mogens Lindén
Spec. gynekolog
Katarina Eriksson

Spec. ortopedik. kir
Jonny Nordman

Spec. psykiatri
Eva Eriksson
Nils-Gustaf Eriksson

Spec. inre med.
Mats-Ola Mattsson

Ögonläkare
Börje Lignell

BEHÖVER DU
TALA MED NÅGON?

SAMTALSTJÄNST
01019 0072

anonymt eller konfidentiellt
alla kvällar kl 20-24
lokalsamtal-/gsmavgift

ev.fi/samtalstjänst
du kan även skriva till
webbjournalen
De ev.luth.församlingarna

Tala med prästen i
Mariehamns församling
Se telefonkatalogen

VI SER TILL ATT DINA

ögon

Wickström
OPTIK

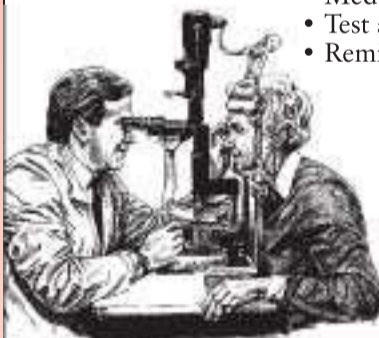
MÅR BRA!

Torgg 13 i Sittkoff, el 19 823

VET DU HUR BRA DU SER?

Låt oss testa din syn regelbundet!

- Med datasyntest
- Test av läs- och arbetsseende
- Remiss till ögonläkare vid behov

BACKMANS OPTIK

Torggatan 9, tel. 19 226
Öppet: måndag-fredag 8.30-17,
lördag stängt

ESPLANAD
KLINIKEN

Tandläkare

Kitty Andersson

välkomnar nya patienter!

Storagatan 15. Tel. 19220
Kitty@aland.net

GODBY APOTEK

Godby Center, tel 41 600

Apoteket har öppet:

Måndag-fredag 8.30-17.00
Lördag 10.00-14.00

Caritas
FOTFIX

Carita Bonn
dipl. fotvårdsterapeut
utför medicinsk
fotvårdsbehandling

Tidsbeställning:
tel. 12 396 eller
040 542 5959

Folkhälsans allaktivitetshus

APOTEKENS ÖPPETTIDER
I NOVEMBER

Nya-Apoteket

Norrag. 17, tel 16 511

Apoteket har jour:

1-15 NOVEMBER

Månd-fred 8.30-20.00

Lördag 10.00-16.00

Söndag 10.00-14.00

Apoteket har inte jour:

16-30 NOVEMBER

Månd-fred 8.30-17.00

Lörd o. sönd STÄNGT

Central-Apoteket

Skarpansv. 24, tel 19 655

Apoteket har inte jour:

1-15 NOVEMBER

Månd-fred 8.30-17.00

Lörd o. sönd STÄNGT

Apoteket har jour:

16-30 NOVEMBER

Månd-fred 8.30-20.00

Lördag 10.00-16.00

Söndag 10.00-14.00

HÄRLIGT ATT SE UTAN GLASÖGON

Kvitt glasögonen - enkelt och tryggt med FemtoLasik®-metoden.
Förundersökning och efterkontroll i Mariehamn på Cityläkarna. FemtoLasik®-behandlingen på Mehiläinen i Helsingfors eller i Vasa. Allt genomförs av erfaren ögonläkare Börje Lignell. Hem igen samma dag utan glasögon. Vill du ha mer information eller svar på dina frågor? Du kan alltid kontakta ögonläkare Börje Lignell på Cityläkarna, tfn (018) 22 700.

Reservera tid! Mariehamn tfn (018) 22 700, Vasa tfn (06) 327 5555

FemtoLasik®

www.femtolasik.fi/se

MEHILÄINEN

DENTAL
CENTER

TANDLÄKARE

Sara Mattsson tel. 21 770

TANDHYGIENIST

Kerstin Ekström tel. 21 780

Jaha, så är det dags för ny karriär!

■ **Jag dör nog** innan jag blir 50 år.

Så tänkte jag, smått heroiskt, i början av 60-talet när jobbet som redaktionschef vid tidningen Åland var lika utpumpande som ambitionerna var högt ställda. Läsarna var intresserade av tidningens utveckling som nyhetsförmedlare och debattforum. De sporrade hela redaktionen att kämpa ännu ivrigare med nyheter och kommentarer.

Men inte dog jag – snarare tvärtom. Jag hann också med uppdrag inom kultursektorn och annat föreningsliv.

För min del/
Hasse Svensson
has.se.svensson@telia.com

Vid pensioneringen 2004 upplevde jag plötsligt brist på sysselsättning, även om jag hade en del uppgifter kvar att sköta. Döden var definitivt inte aktuell. Efter över 40 år på Åland fick jag tillfälle att flyttalytta till Stockholm och Gamla stan. Där har jag nu bara två ideella uppdrag kvar, inom svenska Norden.

Jag har fyllt 71 år, svettas på gym tre gånger i veckan utom en sommarmånad, då **Britt** och jag har fullt upp med att hålla det kollektiva sommarstället på Vårdö Sandö i trim. Döden känns fortfarande inte aktuell.

Men allt fler släktingar, gamla vänner och bekanta går

hädan. Det framhäver faktum att mitt framtidsperspektiv är rejält begränsat. Beslutsamt har jag inriktat mig på att leva aktivt och intressant till 90-årsstrecket.

Skulle jag lyckas nå det målet har jag nästan en generations tid på mig att fortsätta utvecklas som människa. Samtidigt avvecklas förstås kroppslig styrka och uthållighet. Upplevelser av syn-, doft och smak avtar. Intellektet försvagas och viljan avtar.

En optimistisk hållning kan motiveras genom att jag vuxit upp och länge levt i samhällen som gjort närmast osannolika framsteg inom levnadsförhållanden, medicin, arbete och fritid. Förvisso har jag utnyttjat min hälsa vårdslöst många gånger.

Jag tillät mig till och med den urbota enfalden att röka cigaretter i cirka tre decennier, lyckligtvis i mestadels måttlig omfattning och med

långa uppehåll. Vid sekelskiftet var jag redo för det slutliga beslutet: aldrig mer!! I dag är jag en bestört besserwisser – alltför många tonåringar går omkring och blossar, synbarligen utan tanke på sin hälsa och framtid.

Min framtid då? Planen är att sikta på aktivt privatliv, umgänge med människor av alla slag. Det gäller att pröva på nya upplevelser och erfarenheter, att läsa och bese, behålla nyfikenhet och intresse också för de nya generationernas göranden och låtanden. Någotting kanske jag ännu kan åstadkomma som är till nytta.

Någon allmänt accepterad definition av vad liv är finns inte. Men Nationalencyklopedin noterar att "alla har vi en ungefärlig uppfattning om innebörden av ordet liv". Och så finns det naturvetenskapliga teorier om

livets uppkomst och villkor och på jorden.

Gerontologin, läran om och studiet av åldrandet, konstaterar att åldrandet är uppenbart genom hela livet. Funktioner i celler, organ och hela kroppen minskar. – Sannolikheten för den slutliga dysfunktionen – död – ökar med åldrandet, konstaterar Nationalencyklopedin torrt.

Varför man åldras är ännu okänt. Men forskningen bedömer att allt fler människor i vår del av världen uppnår 100-årsdagen. Maximala livslängden anses genetiskt bestämd och bedöms i dag vara omkring 110 år. Ordföräd och allmänbildning är områden inom intelligensen som är påfallande intakta i hög ålder.

En förebild är mamma **Gunni**, 93 år, änka i äldreboende i Nacka, som läser

1-3 böcker med stor stil i veckan och motionerar efter förmåga. Hon lever intensivt trots minskad rörlighet och stimulerar sin omgivning.

Synpunkten/

Det ser ut som om *livet* etablerades på jorden så snart som det blev fysiskt möjligt att överleva. Det är en central och viktig aspekt, för det ökar sannolikheten att livet på något sätt är inbyggt i universums struktur snarare än att det inträffar någon enstaka gång på någon enda planet.

Stefan Bengtson vid Naturhistoriska riksmuseet i Stockholm, - en av världens främsta experter på tidigt liv - enligt Dagens Nyheter 11.6.06.

Döden omfattas av livet, och livet innehåller alla döda.

Författaren och litteraturkritikern **Magnus Ringgren** i Svenska Dagbladet 7.1.09.

DEBATT

Snökaos. Utmärkande för landskapsregeringens vinterväghållning är avsaknaden av halkbekämpning och en snöröjning, som verkar att styras av fikaraster, skriver insändarskribenten. Foto: STEFAN ÖHBERG

Vinterväghållning ansvarslös

■ **"Alla är** nöjda med att vi inte saltar här", säger landskapsregeringens vägunderhållschef **Björn Ekblom** i tisdagens Nyan. Hur många har han lyssnat med i frågan?

Utmärkande för landskapsregeringens vinterväghållning är avsaknaden av halkbekämpning och en snöröjning, som verkar att styras av fikaraster. Hur många helt onödiga allvarliga olyckor inträffar varje vinter på grund av glashala vägar? Vilken är den totala kostnaden för dessa olyckor?

Människor blir påkörda med allvarliga skador som följd. Bilar kör av vägen. Försäkringsbolagen betalar. För-

säkringspremierna stiger. De ekonomiska konsekvenserna kan spåras hos försäkringsbolagen, medan det mänskliga lidandet för den drabbade lämnas utanför protokollet.

Även lite salt på glashala vägar gör att bilhjulens fäster - både med och utan dubbar. Vägsaltet är inte något större miljöproblem. Kaliumklorid!

Möjligen torkar viss vegetation vid vägranterna, men istället minskar behovet av ogräs- och slybekämpning - mekaniskt och med giftiga ämnen. Och kom inte med någon macho-palleralla om att man får lämna bilen hemma om man inte kan köra. Även en bra förare kan bli

påkörd av halkande mindre skickliga sådana. Och bilar som sedan mitten av 90-talet har sålts i Norden är byggda för att tåla salt. Betydligt bättre än den blästersand som landskapet fläckvis sprider ut när situationen blir helt ohållbar.

Åland har - vissa kommuner undantagna - troligen norra halvklotets sämsta vinterväghållning. Åtminstone i den civiliserade världen. En titt ut genom fönstret en snöig vintermorgon är tillräcklig för att man ska kunna bedöma om det är värt att ta sig till jobbet i Mariehamn innan lunch så att landskapets snöröjning hinner komma igång

efter morgonfikat.

Tur att vi åtminstone har fungerande bredband på landsbygden och möjlighet till distansarbete.

Med ca 40.000 årliga kilometer under flera års tid, varav hälften på Åland och hälften utanför Åland, är det inte svårt att komma fram till att den åländska vinterväghållningen inte bara är undermålig.

Den är dessutom ansvarslös och orsaken till individuellt lidande samt kostnader för samhället som troligen är betydligt större än vad väghållningen i sig kostar.

Veckopendlare

Är Åland verkligen lika illa ute som Sudan?

■ **Från och** med nästa år subventionerar inte landskapsregeringen längre den åländska studieplatsen vid Röda korsets internationella gymnasium i Norge.

Sedan Red Cross Nordic United World College grundades 1995 har cirka 15 åländska ungdomar tagit examen vid skolan.

Nu är det slut på samarbetet och i stället ger skolan i all vänlighet Åland en av sina friplatser - "på samma sätt som åt en elev från till exempel Sudan", säger Röda korsets verksamhetsledare **Stefan Simonsen** i en intervju i NÅ 27.10.

Nog för att Åland har en kris i den offentliga ekonomin, men inte har vi det så illa på Åland att vi i Nordiska sammanhang ska jämföras som länder som Sudan.

Åland har varit med och grundat den internationella skolan tillsammans med de andra nordiska länderna och i solidaritet med den övriga världen.

Att Ålands landskapsregering nu fråntar sig ansvaret för den gemensamma skolan är illa. Ännu tokigare är det att Åland ska uppta en studieplats som borde tillkomma en elev från tredje världen.

Om inte landskapet längre tänker leva upp till sina nordiska åtaganden så borde man hitta nya vägar att finansiera en studieplats för en åländsk elev. Jag är säker på att det finns organisationer, företag, sponsorer eller enskilda personer som kan ge en slant till ändamålet hellre än att Åland ska svika sina nordiska samarbetsparter och tära på tredje världens resurser.

Om Åland vill ha framgång i de frågor man för fram bland annat inom Nordiska rådet, borde man själv också se till att sköta sina egna åtaganden på ett trovärdigt sätt. Det går alltid att finna nya vägar bara man försöker.

Camilla Gunell (S)

Varning för omoral

■ **Vi har** redan EU och NRF (Nato Response Force) i Sverige, Åland och Finland. Jag vill varna om att listan med oönskade fenomen som sätter sig upp emot Bibelns grund-

principer om rättfärdighet och moral kan bli längre ifall vi, var man, inte börjar se till våra egna grundrättigheter, även moraliskt, i våra liv.

Roland Lindqvist Mariehamn

NYANS ROS

...igen åt **tjejern på kirran** för att dom har orkat med mej gång efter gång! **Björn.**

...och tack för **du** är den du är. Du har hjärtat på rätt ställe! Den största rosen åt dej! **Björn.**

...försenad men därför särskilt stor och röd till **Fridas** och **Axels familj** som tack för den fina snurran till vår lekbåt! Nu är den ännu roligare! Rosar gör

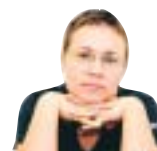
barn och personal på Sviby daghem.

...till **Annette Lindberg** med familj som hittade vår lilla katt Maja i Sviby, som varit försvunnen från sitt hem i Västernäs i 3 veckor. **Annika, Patrik, Simon & Ida.**

...till **Hilkka Laiho** och alla med därtill som ombord på ms Birka Paradise gjorde min 70-årsdag till en oförglömlig upplevelse. Vi kände oss så lyliga! **Astrid.**

”Den nordiska gemenskapen bygger inte på själarnas gemenskap, men vårt geografiska läge och vår historia knyter starka band.
PÅ LEDARPLATS I DN.

ledare

Nina Fellman
Epost: nina.fellman@nyan.ax
Telefon: 528 441

Bland folk

Harriet Tuominen

If you can't beat them

Alla helgons dag eller Halloween? Vilketdera firar du, ifall du firar? Oberoende av vilket så är det dags på lördag.

Man har förstått att kyrkan inte är så förtjust i att de dödas dag firas med en massa bus och spöken. Det är litet hedniskt det hela, som påskhäxorna före påsken, vilket Wikipedia noterar.

Man får veta mycket annat också hos Wikipedia, utan garantier för att det som står där stämmer. Den som vill kan ju gå in och "förbättra".

Men om man vågar tro Wikipedias källor som började det hela med att kelterna firade Samhain den 31 oktober. Det var slutet på skördesäsongen och man trodde av någon anledning att de dödas själar kunde återvända till jorden den natten. Så när dagens ungar klär ut sig till benrangel och spöken så skall de uppenbarligen föreställa de dödas själar som går igen.

Varför själarna skall vara så skräckinjagande? Allt kan inte förklaras.

Men pumpalyktorna får en förklaring. De föreställer smeden Jack, som var för ond för att komma till himlen, men som lyckades lura djävulen så han inte heller kom till helvetet. Så han fick irra omkring här på jorden. Och mörkt som det är den här tiden på året så lyste han sig väg med att hålla glödande kol i rovorna som han ätit.

Vilken tur att potatisen inte fanns på den tiden, det hade blivit hett om fingarna.

Allt var bättre förr, tycker många av oss, och så förfasar vi oss över ungdomarna som bara demonstrerar och pangar fönsterrutor.

I den mån det var bättre förr så var det i betydelsen mer.

Man kan läsa sig till att Halloween-firandet på 1920-talet togs över av Lions, scouterna och Rotary. Firandet organiserades flyttade ut på gatorna. Så 1939 krossades över 1.000 fönsterrutor i Queens i New York under Halloween.

Att scouterna alltid är redo vet vi, men vem hade trott detta om Lions? Och Rotary?

Men tillbaka till firandet och det där med att kyrkan inte gillar bus på de dödas dag.

Egentligen var det så att Alla helgons dag firades den 1 maj. Men påven Gregorius III beslöt att flytta den till den 1 november just för att Samhain/ Halloween firades dagen före, som en Allhelgonaafton.

Det var nämligen mycket lättare att döpa hedningarna till kristendomen om de fick ha kvar sina gamla fester. Och påvar kan vara, var åtminstone på 700-talet, rätt så pragmatiska till sin läggning. Eller tror någon på allvar att Jesus och Johannes födde just vid vinter- respektive sommarsolståndet?

Det var ett "If you can't beat them, join them"-tänkande. Och då blir det småttigt att klaga om ett och annat hedniskt bus råkar ha överlevt på rätt dag. Tycker jag.

Tröttnat. En mindre i den liberala lagtingsgruppen är det efter att Åke Mattsson tagit time out från gruppens arbete.

Foto: JONAS EDSVIK

Regeringspartier som kommunicerande kärl

Avhopp, splittring, slitningar. Det är inte lätt att vara regeringsparti just nu. Och nästa vecka ska budgeten presenteras.

Hoppsan.

Ett nästan, nästan-avhopp från Liberalerna, fem före midnatt inför presentationen av en budget som kommer att väcka mycket diskussion. Ett nästan-avhopp som om det realiseras skiftar maktbalansen mellan centern och liberalerna så att partierna blir jämnstarka.

Marken skälver, och man undrar hur stadigt en regering sitter som i bägge de regerande partierna har split, splittring, starka individualister och partiledningar med uppenbara problem att hålla ihop sina vildbasare.

En orsak till att just Åke Mattsson tar time out från Liberalerna är förstås hans personlighet. Han är en ensaktsman, och valdes som han själv konstaterat in på ett "narkotikamandat", för att jobba med den fråga som han kan och som står honom varmest om hjärtat. Sådana politiker har det funnits gott om genom åren.

Uppenbarligen har det liberala partiet misslyckats med att ta hans passion tillvara eller ge den utlopp på ett tillfredsställande sätt, och då blir det svårt för en ensaktsmänniska att jobba vidare.

Inte helt oväntat står dörren öppen till

centern. Ett facit på två nya mandat två år in i lagtingsperioden vore inte fy skam, särskilt om man tar det som ett tecken på att de två partier som tagit mest röster av centern håller på att smulas i bitar av sina interna stridigheter.

Hur mycket locktoner som kommit ur centerns pipa vet man ju inte, men man kan anta att talman Roger Nordlunds och gruppledaren Gun Carlsons engagemang i drogfrågor inte gjort någon skada när det gällt att öka Åke Mattssons missnöje med behandlingen i den egna gruppen.

Hur samarbetet fungerar i den liberala gruppen över huvud taget är en annan viktig fråga.

1. Finns det ett utbrett missnöje med relationen mellan lagtingsgruppen och de liberala ministrarna? Det vore i så fall ingen nyhet, det var ju precis det som fällde den förra regering som liberalerna satt med i.

2. Hur väl förankrad är regeringspolitiken i gruppen?

3. Hur är det med partiledarskapet, hinner Viveka Eriksson med det, eller är hon helt uppslukad av lantrådsuppdraget? Med ett så relativt stort parti som liberalerna är det ett hästjobb att få alla att gå åt samma håll.

Under valrörelsen klarade liberalerna av det bäst av alla. Nu är det inte riktigt så.

Åke Mattsson är inte den enda kritiska rösten i partiet. Sirpa Eriksson är missnöjd, i stort sett med samma frågor som Åke Mattsson. Mariehamnsliberalerna är missnöjda med att stadsfrågorna får så lite uppmärksamhet. Fotfolket undrar vart Viveka Eriksson tog vägen.

När budgeten för 2010 presenteras nästa vecka får vi se resultatet av centerns och liberalernas ansträngningar att samtidigt spara och föra en konstruktiv, framåtsyftande ekonomisk politik. En budgetgenomgång är alltid en prövning för regeringen, särskilt i spartider när särintressen och lojaliteter vägs mot det allmänna bästa och mot partipiskan.

Vågar man säga att varken centern eller liberalerna är i sitt livs form för det lutbadet.

Nina Fellman

KOMMENTERA LEDAREN PÅ

nyan.ax

Nya Åland

Grundad 1981.
Utkommer måndag, tisdag, onsdag, torsdag och fredag.
Medlem av Tidningarnas förbund.
Kontrollerad upplaga 2008: 7.349 ex.

FÖRLÄGGARE
Nya Ålands Tidningsaktiebolag
ADRESS
Pb 21, 22101 MARIEHAMN
Uppgårdsvägen 6
Öppet mån-fre kl 8.30-16.15
KONTAKTER
Tfn (018) 23 444 (kl 8.30-16.15)
Nyhetstips: Ring, skicka SMS eller MMS 0457 323 4444
e-post: redaktion@nyan.ax
Nya Ålands hemsida
www.nyan.ax

Annonsavdelning och administration: fax (018) 23 450
Redaktion: fax (018) 23 449
DISTRIBUTION
Vid utbliven tidning ring Posten tfn 22 777 vard kl 7-14 övriga tider telefonsvarare.
Nya Åland: tfn 23 444 vard kl 8.30-16.15.
REDAKTIONEN
Chefredaktör & ansvarig utgivare: Nina Fellman
fn (018) 528 441
nina.fellman@nyan.ax

Nyhetschef:
Anna Björkroos/Malin Tillström
tfn (018) 528 442
redaktion@nyan.ax
Politisk redaktör: Annika Kullman
tfn (018) 528 455
annika.kullman@nyan.ax
Familjeredaktör:
Patrik Dahlblom/Nina Smeds
tfn (018) 528 451
Kulturredaktör: Jan Kronholm
tfn (018) 528 466
kultur@nyan.ax

Sportchef: Maria Nykvist
tfn (018) 528 478
sport@nyan.ax
ANNONSAVDELNINGEN
Delice Lindegren
tfn (018) 528 457
annons@nyan.ax
ADMINISTRATION
VD: Stefan Norrgrann
tfn (018) 528 447
stefan.norrgrann@nyan.ax
Ekonomichef:
Katrin Lindqvist tfn (018) 528 446

Prenumerationer:
Margareta Sävstrand
tfn (018) 528 443
prenumeration@nyan.ax

TRYCKERI Consa Print Ab,
Mariehamn, ISSN 0359-1414

PRENUMERATIONSPRISER
Fortlöpande helår..... 189 €
halvår..... 97 €
kvartal 49 €

Publiceringsdag	Efter text & mindre annonser	Annonsstorlekar 600 mm	Färgannonser
Månd	fre kl 12	tor kl 14	tor kl 14
Tisd	mån kl 12	fre kl 14	fre kl 14
Onsd	tis kl 12	må kl 14	må kl 14
Torsd	ons kl 12	tis kl 14	tis kl 14
Fred	tor kl 12	ons kl 14	ons kl 14

Torget: onsdagar kl 12.00.
Tel. 0600-9-1219. 5,05 €+Isa

Kartorna i Nya Åland är publicerade med tillstånd av Lantmäteriverket. © lantmateriverket, tillstånd nr 364.

FRANKRIKE FÖR ALLA SINNEN! PÅ SILJA

KRYSSA till Helsingfors! Pris ex. 49€/pers i B dubbelhytt.

Läs mera på www.silja.se

Torggatan 14, tel 16 711. Öppet: kl 9.30-17.00

KRYSSA TILL TALLINN!

Tallinn kryssning fr 28€/pers

då 4 delar en B-hytt.

Som dubbelhytt 56€/pers.

Torggatan 14, tel 16 711. Öppet: kl 9.30-17.00

ÅLANDSTRAFIKEN t o m 31.12.2009

ROSELLA

måndag-torsdag

M:hamn	Kapellskär
08.00	09.15
16.00	17.30
15.30	12.00
22.00	19.00

fredag-lördag

M:hamn	Kapellskär
07.30	08.30
12.45	14.00
18.30	19.30
12.00	09.00
18.00	15.00
23.00	20.00

söndag

M:hamn	Kapellskär
12.00	13.15
18.30	19.30
17.30	14.00
23.00	20.00

Buss Sto-Kap avg från Cityterminalen 1 h 50 min före fartygets avg. Buss Norrtälje-Kapellskär ca 55 min före fartygets avg. Även buss Kap-Sto (färdtid ca 1 h 20 min) efter fartygets ank. Bussen går via Norrtälje.

Kontakta vår resebutik för bussanslutning till Uppsala.

Åland-Stockholm dagligen

ÅLAND	STOCKHOLM
01.10 L	06.30
04.35 M	09.40
09.55 M	15.30
14.25 M	18.55
14.10 M	07.45
23.40 M	16.45
07.45 M	18.00
03.20 L	20.10

Åland-Finland dagligen

ÅLAND	ÅBO/H:FOR
03.30 L	07.35 Åbo
14.25 M	19.40 Åbo
23.45 M	09.55 Hel
14.10 M	08.45 Åbo
01.00 L	21.00 Åbo
04.25 M	17.30 Hel

M = Mariehamn L = Långnäs

Biljettförsäljning, incheckning och ombordstigning avslutas 10 min före ord avgång. Bokad bil skall vara incheckad och klar att köra ombord senast 30 min före ord avgång.

VIKING LINE

Strömgatan 2, tel 260 11, bokn 262 11
www.vikingline.ax

Turlista t.o.m. 10/1 2010 (lokala tider)

Från Eckerö	Alla dagar	13.30	18.30
	Fredag-måndag	8.30	13.30
	Alla dagar	10.00	15.00
	Torsdag-söndag	10.00	15.00

Extraturer: Från Eckerö torsdag 15/10 kl. 08.30. Från Grisslehamn onsdag 23/12 kl. 20.00.

Nöjeskryss med buss, båt, à la carte och underhållning!

Fredagar och lördagar 18.30. Start från Bussplan 17.30. 30 €/person

Buss: Till Stockholm Cityterminalen vid alla båtankomster. Från Stockholm Cityterminalen 2 timmar och 15 minuter före alla båtavgångar. Till Uppsala 13.30- och 18.30-turen. Från Uppsala Hjalmar Brantingsgatan (Willy's) kl. 8.00 och 13.00 till 10- resp. 15-turen. Från Mariehamn, Bussplan 1 timme före båtavgång. Till Mariehamn efter båtankomst.

Bokning: tel. 28 300, växel 28 000
Grisslehamn tel. 0175-258 00
Bokning även på www.eckerolinjen.ax

Torggatan 2, 22100 Mariehamn

Ta en paus...

Alla dagar	M:hamn	Sthlm
	10:00	15:45
Sönd-Onsd	M:hamn	Sthlm
	18:00	02:00
Torsd-Lörd	M:hamn	Sthlm
	18:00	03:30

Kontakta Ålandsresor tel 28 040
www.birka.se

Fredagen den 30 oktober

slutar trafiken kl. 18.10.

OBS! Ingen kvällstrafik.

Alla helgons dag

Lördagen den 31 oktober

OBS! Ingen trafik.

Trevlig helg

önskar Stadsbussen AB

TORSdag 29 OKTOBER 2009

dagens ålänning

”Man bör vara försiktig med det ockulta”

Vid kassan i klädbutiken Kazu hittar vi Anette Aavanan som är bosatt i Mariehamn. Hennes föräldrar är inte från Åland, men hon är uppväxt här, så nog är Anette ålänning alltid.

Inhopp i butik. Anette Aavanan studerar till lärare men jobbar tillfälligt som kassör. Foto: NELLY LINDBOM

Kom du ihåg att ställa om klockan i helgen?

-Ja, det gjorde jag.

Så du fick inte problem med att hålla några tider eller så?

-Nej.

Vad tycker du om hösten?

-Den är väldigt vacker med alla olika färger. Jag gillar den, men så är den ju också lite dyster ibland.

Ska du gå och se på Joe Labero nu i veckan?

-Joe Labero? Jag vet nog inte vem det är, och dessutom ska jag bort nu i helgen.

Han är en magiker. Vad

för inställning har du till magi?

-Det mesta går att förklara, men det ockulta bör man vara lite försiktig med tycker jag.

Hur är det att jobba som kassör här på Kazu?

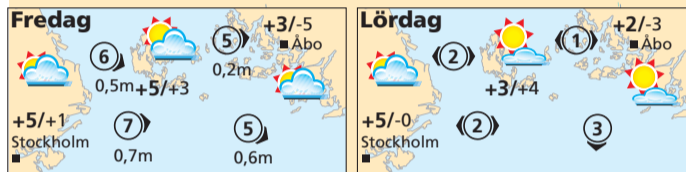
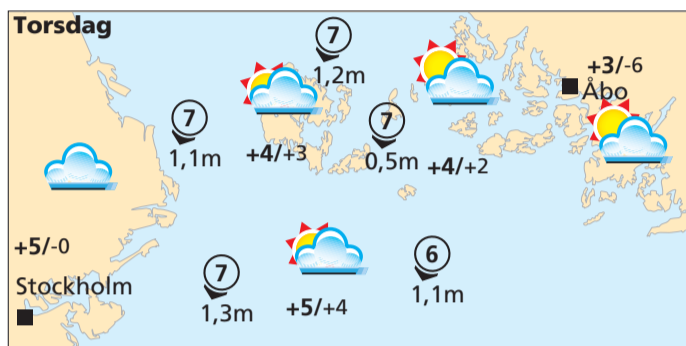
-Det här är bara ett inhopp. Egentligen studerar jag till lärare. Men det är trevligt med kundkontakt.

Och vem vill du hälsa till?

-Jag vet inte riktigt, det är inte så många som jag känner som läser Nyan. Men jag kan hälsa till Melissa Jansson i Uppsala.

LINNEA ANDERSSON (prao)
NELLY LINDBOM (prao)

vädret

I går kl 14

Ort	temp.	moln.
Jomala	+6	moln
Åbo	+3	moln
Helsingfors	+4	moln
Stockholm	+6	moln

Max/min temp. 21.10 - 28.10. klo 8

Ort	max.	datum	min.	datum
Jomala	+8,1	26.10.	+4,4	24.10.
Åbo	+9,1	26.10.	+2,4	24.10.
H:fors	+9,6	27.10.	+2,4	24.10.

+ = Dagar saknas temp. moln.

För ett år sedan

Ort	temp.	moln.
Jomala	+7	moln
Åbo	+7	moln
Helsingfors	+9	moln

Utomlands i går

Ort	Temp
Köpenhamn	+9
Madrid	22
Oslo	+4
Rom	20
Bryssel	15
Aten	21
Moskva	+7
Las Palmas	25
London	16
Phuket	30
Paris	16
Peking	18

Solen i dag

Ort	Upp	Ner
Mariehamn	7:56	16:50
Helsingfors	7:37	16:30
Stockholm	7:01	16:01

Vattenståndet i går kl 14

Ort	Vattenstånd
Föglö	-4 cm
Åbo	-6 cm

METEOROLOGISKA INSTITUTET
Värdertjänsten Tel.060010600 3,95 /min +Isa

TIPSA 0457 313 4444

MESSA 0457 323 4444

RING 018 23444

Frontmatad Whirlpool
TVÄTTMASKIN AWO/D 4310

- Max kapacitet 5 kg
- 1000 v/min centrifugering

Endast! 299€

Gäller så långt lagret räcker

KEA.fi
KEA-CENTER

Varvsvägen 2, 22100 Mariehamn, tel. 22 424
Öppet: vardagar 9-17, lördagar 10-13

EL & VVS TEKNIK

Behöver du hjälp med elplanering, elinstallationer eller elservice?

Välkommen att ta kontakt så bokar vi en tid som passar dig och ditt projekt.

Telefon: 12980
E-post: el.vvsteknik@aland.net

Tänd brasan lätt och enkelt med Quickfire tändpåsar.

ENDAST 5,55 /100 pack

Värmekällan
-VI VÄRMER MÄNNISKOR-

Köpmansgatan 1 tfn 23 588
eller 0400 529 252
onsdag - fredag 11-17
(lunch 12.30-13.30)

POLARIS

9.990€
9.200€ + frakt

15
VUOTTA SUOMESSA! KÄNNY POLARIS

Sportman X2 800 Nordic Edition
Specialmaskin för nordiska förhållanden

Sportman XP 850 4x4

11.790€
9.950€ + frakt

Motor Verkstad
MARIEHAMN TEL 22591 WWW.LJUNGDAHLSMOTOR.COM
Godbyvägen 4. Månd-torsd 8.00-17.00, fred. 8.00-16.00 Lunch: 12.00-13.00

Amorina Chocolaterie
öppnas inom kort på Strandgatan

BILLIGA VINTERDÄCK
i alla märken
Ring så får du se!

Nordson så klart!
Tel 16 880 Servicegatan 20

BÄRGARN AB ("Ring så drar vi") **21400**